

juni 2020

” Jeg har det til fælles med den hjemløse og stofmisbruger, at de som jeg ønsker et værdigt og håbefuldt liv

Morten Albæk, filosof, forfatter og founder Voluntas

SUF

MAGASINET

TEMA

BESKÆFTIGELSE

30

"Betingelsen for, at jeg kunne få lov at komme ud af fængslet med fodlænke før tid var, at jeg havde et sted at bo, kunne aflevere rene urinprøver hver morgen og havde et job".

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Redaktion: Michael Hansen (ansvarshavende), Peter Borberg, Thorsten Asbjørn og Margrethe Langer
Kontakt redaktionen: mla@suf.dk · **Tekst:** Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ) og Thorsten Asbjørn, journalist (DJ) · **Foto:** Emil Ryge Christoffersen m.fl. · **Layout:** KreativGrafisk
Oplag: 1200 · **Forsidefoto:** Jes Larsen, Territorium.

48

"Jeg vil bare gerne se,
at andre mennesker
sejrer"

6

Det ser ikke godt ud

12

Flexuddannelse
skal bane vej til job

18

Den forandringsparate trussel

22

Kommuner rykker
beskæftigelsesindsats ned
til 15-års alderen

24

Nedlukningen
slår benene væk
under Niels

54

Hybridmodellen
vinder frem

8

De går med håbet
om bedre tider

26

"Nu går jeg bare for at gå"

28

Kerneverdier skaber
fodfæste under Corona

36

Socialkonsulenter står klar
med støtten på sidelinjen

38

Peg på én i den her verden,
der er perfekt!

40

"Jeg vil ud og opleve verden"

52

Den stadige søgen
efter det magiske
øjeblik

58

De kaster sig
ind i kampen for
webtilgængelighed
i det offentlige

42

Den sociale
profil

LEDER

Corona kaster både skygge og lys over beskæftigelsen

Af Michael Hansen, direktør, Den Sociale Udviklingsfond

Da vi for få måneder siden gjorde os de indledende overvejelser om beskæftigelse som det bærende tema i det nummer af SUF Magasinet, som du i dag sidder med i hånden, var vores idé at lave et magasin, der skulle vise, hvordan det rent faktisk er muligt at hjælpe mennesker i sårbare livssituationer med at finde en plads på arbejdsmarkedet. Dét til trods for en lovgivning – nærmere bestemt Loven om aktiv beskæftigelsesindsats (LAB) – der lader en del tilbage at ønske, når det dels drejer sig om at se på det enkelte menneskes individuelle ressourcer, dels når det gælder den kommunale sagsbehandlers eller chefs råderum.

Vi ville kort sagt vise den betydning og meningskabende værdi, det har for et socialt udsat menneske at have en værdig rolle at udfylde på arbejdsmarkedet.

Disse redaktionelle planer blev der vendt op og ned på i midten af marts, da Regeringen lukkede Danmark ned som følge af Corona. I SUF Magasinet redaktionsgruppe meldte sig naturligt spørgsmålet: Giver det overhovedet mening at sætte fokus på beskæftigelse i en tid, hvor landet står stille? Svaret lod ikke vente længe på sig. Godt nok havde Corona kastet en mørk skygge ind over det danske samfund med alle de bekymringer og den uro, som pandemien trak med sig, men den havde samtidig sat en tyk streg under den betydning, det har for et sårbart menneske at være i beskæftigelse.

Når vi i Den Sociale Udviklingsfond (SUF) gør en dyd ud af at lave beskæftigelsesindsatser, der er så arbejdspladsnære som muligt, så gør vi det, fordi vi ved, at arbejde skaber identitet, faste rutiner og sociale tilhørsforhold. Det skaber mening for mennesker, for hvem tilværelsen ofte kan føles meningsløs. Alt dette satte Corona en brat stopper for, hvilket omgående fik mærkbare negative konsekvenser for mange af de mennesker, vi arbejder med. De oplevede øget isolation, sammenbrud af faste rammer samt et betydeligt tab af meningsfuldhed i tilværelsen.

Nu hvor Danmark igen er ved at åbne sig, bør vi kaste et grundigt blik på, om vi har indrettet vores samfund hensigtsmæssigt i forhold til at få mennesker i udsatte positioner ind på arbejdsmarkedet. Jeg hæfter mig i den sammenhæng fortsat ved, at vi står med LAB-loven, som volder en række problemer. LAB-loven er formaliseret og procesfastlagt i en sådan grad, at den manifesterer sig som en mistillid til såvel de mennesker, der skal nærme sig arbejdsmarkedet, som de mennesker der skal administrere loven. Sat på spidsen synes, tankesættet bag LAB-loven at være, at ledige skal presses fra a til b på den måde, der tjener samfundsøkonomien bedst. Forskelligheden og individualiteten levner LAB-loven ikke megen plads til, og det gør det indimellem vanskeligt at leve op til proklamationerne om, at "ledige skal have en værdig behandling", som vores beskæftigelsesminister ellers har gjort sig til talsmand for.

Jeg vil ønske, at politikerne har modet og viljen til en grundlæggende ændring af LAB-loven, så kommunerne får et langt større råderum i mødet med borgeren. Et råderum, der gør det muligt at sige til den ledige: Hvad giver lige nu og her mest mening i forhold til at bringe dig i en position, hvor du kommer nærmere arbejdsmarkedet?

Ledighedstallene er steget markant under Corona, og der bliver derfor brug for at tænke i helt nye indsatser, der kan bringe de ledige tilbage på arbejdsmarkedet. Hvis det måtte medføre, at rammerne for LAB-loven tages op til revurdering, vil det være et lys i mørket.

Når du bladrer i SUF Magasinet, så vil du også se masser af eksempler på mennesker, for hvem det har været en ekstra – og særlig vanskelig – kamp at finde plads på arbejdsmarkedet.

God fornøjelse!

Professor:

Det ser *ikke* godt ud

Det rummelige arbejdsmarked har trange kår. Professor og arbejdsmarkedsforsker Henning Jørgensen fra Aalborg Universitet er dybt bekymret over, at socialpolitik er blevet absorberet i beskæftigelsespolitikken

Af Thorsten Asbjørn, journalist

- Det ser ikke godt ud med det rummelige arbejdsmarked.

Så klar er meldingen fra Henning Jørgensen, arbejdsmarkedsforsker og professor på Aalborg Universitet, der i mere end 30 år har forsket i arbejde og socialpolitik, og som i 1983 var med til at starte forskningsenheden Center for Arbejdsmarkedsforskning på Aalborg Universitet.

- Socialpolitik er blevet nok så meget beskæftigelsespolitik siden 2003. Jobperspektivet gælder nu alle – også dem, som vanskeligt kan. Op til corona-krisen blev du ikke omtalt som ledig, men blot som jobsøgende. Vi negligerer de sociale problematikker med den konsekvens, at udsatte, som ikke er på arbejdsmarkedet, får det dårligere, siger Henning Jørgensen og går i rette med den politiske agenda.

- I dag taler vi om integration på arbejdsmarkedet. Den offentlige moral i forhold til ledige er, at 'du kan godt, men du vil ikke'. Der kigges slet ikke på helbred eller nødvendig social hjælp til f.eks. men-

nesker med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, pointerer professoren.

- Ja, de registreres end ikke i jobcentre.

De uværdige

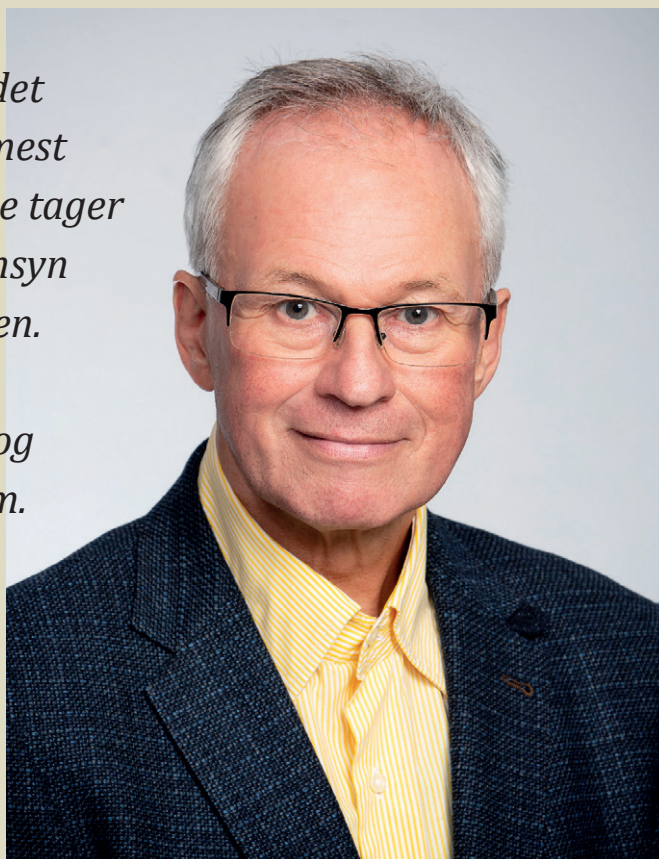
Det rummelige arbejdsmarked kom på dagsordenen i 1990'erne under den tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen, påpeger professoren. I 1993 var der 350.000 ledige i Danmark. Det skulle løses, og nedbringelsen af ledigheden blev indoptaget i alle indsatser. Aktiv arbejdsmarkedspolitik blev iværksat. Resultatet var, at arbejdsløsheden over en fireårig periode faldt fra 12,4 til 5 procent.

- Omverdenen skelede til Danmark og vores succes med det rummelige arbejdsmarked. Vi beviste som samfund, at vi kunne nedbringe arbejdsløsheden uden inflation, som økonomerne ellers frygtede, siger Henning Jørgensen.

Han anerkender Poul Nyrup Rasmussens partikollega, den nuværende beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard (S), for nu at ville bringe en værdig-

” *Ledigheden stiger, og det rammer de i forvejen mest udsatte. Arbejdsgiverne tager ikke mange sociale hensyn målt på hovedstrømmen. Så vi får igen et større integrations-, hjælpe- og understøttelsesproblem.*

Henning Jørgensen,
arbejdsmarkedsforsker
og professor på
Aalborg Universitet

hedspolitik ind i beskæftigelsespolitikken, men ikke desto mindre ser professoren et behov for et paradigmeskifte. Det har han og to kolleger netop udsendt en bog om, nemlig "Aktiv arbejdsmarkeds-politik – etableringer, udvikling og fremtid."

- Beskæftigelsespolitik egner sig ikke til at tage sig af de svage og mest udsatte. Vi er nødt til både at have en aktiv arbejdsmarkedspolitik og en aktiv socialpolitik, og hvor vi får værdigheden tilbage, siger Henning Jørgensen, der ikke er stolt over at vise det danske arbejdsmarked anno 2020 til omverdenen.

- Dagens beskæftigelsessystem giver mindelser til 1890'erne, hvor vi havde første- og andenrangs-borgere. I dag er der de værdigt og uværdigt trængende. Arbejde er blevet til performance, og kan du ikke performe, er du uværdig.

Corona-bekymringen

Med den aktuelle coronakrise og stigende ledighed kan Henning Jørgensen kun frygte, at udsatte får det endnu vanskeligere på arbejdsmarkedet.

- Ledigheden stiger, og det rammer de i forvejen mest udsatte. Arbejdsgiverne tager ikke mange sociale hensyn målt på hovedstrømmen. Så vi får igen et større integrations-, hjælpe- og understøttelsesproblem.

Når det er sagt, så mener Henning Jørgensen dog også, at der er tendenser, som peger i retning af, at corona-opbremsningen på positivsiden kan være med til at skabe et nyt og mere rummeligt mindset på arbejdsmarkedet.

- Det positive i corona-tiden er den genkomne fællesskabsfølelse. I stedet for "jeg" er vi begyndt at tale om "vi". Fællesskabsfølelsen viser, at folk gerne vil høre sammen, holde sammen og gøre noget sammen. Arbejdsgiverne har blikket rettet for stift mod produktivitet og profit, og vi har endnu ikke politisk lagt nok samfundsmæssigt ansvar på arbejdsgiverne for også at bidrage til, at vi får realiseret et rummeligt arbejdsmarked. Men der er håb nu.

"20 pct. af psykiatriske patienter i alderen 18 - 64 år er i ordinær beskæftigelse mod 70 pct. blandt ikke-psykiatriske patienter."

Kommunernes Landsforening (2017) Note: der findes ikke nyere tal fra KL

Christina Grøntved, adm. direktør Incita.

”Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø anslår, at de samlede direkte og indirekte samfundsmæssige omkostninger ved mentale helbredsproblemer i Danmark årligt udgør 55 mia. kr.”
Psykiatrifonden (2019)

TEMA › BESKÆFTIGELSE

De går med håbet om bedre tider

Selvejende aktører oplever problemet med udsatte og beskæftigelse, men har samtidig konkrete bud på langtidsholdbare løsninger

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Det er ikke kun i forskningen, at der lyder kritiske toner i forhold til beskæftigelse på udsatteområdet. Det gælder også blandt selvejende aktører.

- Socialpolitik er uden tvivl blevet til beskæftigelsespolitik, men det kan der være rigtig god fornuft i, siger Christina Grøntved, adm. direktør Incita, der er specialiseret i at hjælpe de aktivitetsparate borgere længst væk fra job, tættere på arbejdsmarkedet.

- Vi er af den holdning, at det er af overordentlig stor værdi – både menneskeligt og økonomisk – at være en del af arbejdsfællesskabet. At komme i arbejde efter lang tid udenfor arbejdsmarkedet har ofte også positiv indvirkning på andre sociale livsforhold. Når det er sagt, så gælder det, at nogle af dem, som nu er i beskæftigelsesindsatserne i virkeligheden skulle have en social indsats. De får ikke den hjælp, som de har brug for, da der er et for ensidigt fokus på at måle dem i forhold til jobparathed.

Selveje Danmark, paraplyorganisation for mere

end 250 nonprofit organisationer, bl.a. socialøkonomiske virksomheder og sociale tilbud, bakker op:

- Det er slet ikke lykkedes os, trods mange gode indsatser, at skabe et rummeligt arbejdsmarked. Rigtig mange tal og megen forskning bevidner, at vi er langt fra målet. Vi har ganske enkelt ikke formået at skabe indsatser og et stillads omkring en voksende gruppe af borgere, der på ingen måde er parate til at gå ud og tage et reelt arbejde. Vores beskæftigelseslovgivning tilgodeser ikke den udsatte målgruppe, siger Gitte Landors, chefkonsulent i Selveje Danmark.

Virksomheder er klar

Alligevel ser både Selveje Danmark og Incita, at der faktisk er en stor lyst til i virksomhederne, både offentlige og private, at få udsatte grupper i job.

- Der er i tiden et øget fokus på, at intet i samfundet skal gå til spilde. Det er en tænkning, som er vokset ud af og med Verdensmålene – en stigende bevidsthed om, at vi alle har et ansvar. Det gælder både

i forhold til mennesker og miljø, hvor vi vil passe bedst muligt på vores ressourcer, siger Gitte Landors.

Incita laver hvert år en arbejdsgiverundersøgelse, hvor de tager temperaturen på, hvordan virksomhederne forholder sig til at hjælpe mennesker med fysiske og psykiske handicap ind på arbejdsmarkedet. Den nye undersøgelse fra i år viser, at 60 procent af arbejdsgiverne i 2019 har taget ledige i praktik.

- Virksomheder i dag vil gerne være rummelige og tage socialt ansvar. Der er rigtig gode tal, og når vi ringer rundt for at skabe jobåbninger, er der god respons. Indfaldsvinklen er ofte virksomhedspraktik, siger Christina Grøntved og fortsætter:

- Det er meget sjældent, at der lige er et job, og vi må også konstatere, at der er mange myter på området. For eksempel er der mange virksomheder, som har en forestilling om, at hvis først man ansætter en fleksjobber, så kommer man aldrig af med vedkommende igen.

Sociale obligationer er fremtiden

I forhold til problemet med det meget kortsigtede fokus ser Christina Grøntved særdeles interessante perspektiver i sociale obligationer og den investeringstankegang, som vinder frem på det sociale område i disse år. Særligt i Storbritannien er der gjort erfaringer med, at investorer, for eksempel en pensionskasse, går med og finansierer indsatsen på hjemløseområdet over en seksårig periode.

- Det giver et mere langsigtet perspektiv end kommunernes årlige budgetter, og samtidig synliggør det gevinsterne på tværs af ressortområder, fremhæver Christina Grøntved.

Når indsatsen skaber besparelser ved at hjemløse eksempelvis flytter i egen bolig, så tilgår besparelsen også investoren. I Danmark har Den Sociale Ka-

” Virksomheder i dag vil gerne være rummelige og tage socialt ansvar. Der er rigtig gode tal, og når vi ringer rundt for at skabe jobåbninger, er der god respons.

Christina Grøntved

pitalfond sat gang i lignende mindre projekter.

I Selveje Danmark ser man tilsvarende særdeles interessante perspektiver i sociale investeringer.

- Det giver nogle helt andre og mere langsigtede muligheder, hvor flere løfter sammen. Det øger fagligheden, og vi får flere parter, som har lyst til at gå den ekstra meter, siger Gitte Landors, men peger på, at der i Danmark stadig er et stykke vej:

- Vi har stadig en række børnesygdomme, som vi skal til livs. Vi har ikke knækket koden med det kortsigtede perspektiv, og vi har endnu ikke fundet en fordelingsnøgle, så vi sikrer, at alle dem, der investerer, også er dem, der høster. Når en udsat gennem en langsigtet indsats kommer i job, ud af kriminalitet og får det fysiske og psykiske bedre, er det så Kriminalforsorgen, sundhedsvæsenet, psykiatrien eller nogle helt fjerde, som skal tilgodeses og med hvilket beløb?, spørger Gitte Landors.

Drop jagten efter alle

Christina Grøntved er af den klare overbevisning, at langt de fleste mennesker har det bedst med at blive hjulpet mod job, fordi det bidrager til fællesskab, værdighed og følelsen af at være betydningsfuld.

Alligevel kender hun også til eksempler, hvor beskæftigelsesindsatsen bliver bizar.

- Vi er eksempelvis blevet bedt om at lave en funktionsevneafklaring til en sengeliggende patient, ligesom vi har hørt eksempler på 'sengepraktikker'. Når det er sagt, så tror jeg meget lidt på, at man skal give mennesker fred og bare lade dem gå. Det kommer der ikke noget godt ud af.

Løft blikket ud over ét år

Christina Grøntved har tre klare ønsker til, hvordan vi i årene frem skal forbedre beskæftigelsen på udsatteområdet.

- For det første skal vi turde tænke langsigtet og have et længere kommunalt perspektiv end bare ét år. Det er et langsigtet arbejde på det her felt. Når du investerer i jobrettede initiativer eller støttende social indsats, så høster du først gevinsten mange år efter. For det andet skal vi se på tværs af områderne. Når vi har at gøre med udsatte grupper, holder et ensidigt beskæftigelsesfokus ikke. Vi skal støtte op med nødvendige sociale initiativer, som er nødvendige for det enkelte menneske, siger Incita-direktøren og fortsætter:

Vi har stadig en række børnesygdomme, som vi skal til livs. Vi har ikke knækket koden med det kortsigtede perspektiv.

Gitte Landors

- Endelig skal vi have virksomhederne med ind i loopet, så det også kommer til at handle om jobskabelse og ikke bare aktivering. Vi skal have virksomhederne til at etablere job til den her målgruppe, som er mest udsat. De job er der ikke i dag. De kan ikke bare gå ind og tage et job ved metrobyggeriet eller supersygehuset. Det kan de simpelthen ikke. Derfor skal der skabes nogle job til dem, og her bliver det så også erhvervspolitik.

Christina Grøntved har et konkret eksempel på, hvad der erhvervspolitisk kan gøres.

- Det er nærliggende, at der ved de mange milliarder, som det offentlige hvert år køber ind for, bliver stillet krav om social ansvarlighed a la det, som vi ser på lærlingeområdet. Det kunne for eksempel være et krav om, at såfremt du vil være leverandør til det offentlige, så skal du mindst etablere to jobs til udsatte eller noget lignende.

Gitte Landors, Selveje Danmark, kan følge ideen, men er dog tøvende.

- Vi er meget enige om, at der i udbuddene bør lægges stor vægt på CSR, bæredygtighed og social ansvarlighed, og tiden er måske også til, at det bør være direkte krav og ikke blot venlige henstillinger. Men meget vigtigt er det – uanset om det er pisk eller gulerod, der er den determinerende kraft – at

de virksomheder, der byder ind er eller bliver gearret til at skabe bedst mulige udviklingsrammer for en meget sårbar gruppe.

- Vi ser jo heldigvis mange virksomheder skyde op, der skaber noget til den her målgruppe. Det er både produktionsvirksomheder, caféer og it-virksomheder, hvor der er fokus på at skabe noget for den her målgruppe. Det skal vi bare have endnu mere af – og folk som brænder for at

skabe rentable forretninger med det afsæt, slutter hun.

Arbejdsgiverne tager gerne imod udsatte

Tal fra Incita viser, at...

60%

af arbejdsgiverne det seneste år har taget udsatte ledige i praktik.

96%

af arbejdsgiverne peger på kandidatens motivation som vigtigste faktor for at vurdere, om de vil åbne for en praktik.

34%

Kun 34% af arbejdsgiverne anser psykisk sygdom som et diskvalificerende forhold, når det kommer til praktikansættelse, hvorimod tallet er hele 73% og 68% for blinde og døve.

TEMA › BESKÆFTIGELSE

Flexuddannelse skal bane vej til job

"Kun hver tredje person med et større handicap er i job."
Beskæftigelsesministeriet (2018)

BESKÆFTIGELSE: Erhvervsrettet forsøgsuddannelse til unge, der har afsluttet en STU, skal udfylde dét hul i uddannelsessystemet, som unge med autisme, ADHD eller andre kognitive udfordringer, er i risiko for at falde igennem

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Fra politisk side har budskabet siden Pensionsreformen blev indgået i 2012 været soleklart: Unge med autisme, ADHD, indlæringsvanskeligheder, hjerneskader eller andre former for kognitive udfordringer skal ud og gøre sig gældende på det ordinære arbejdsmarked.

Problemet er blot, at de eksisterende uddannelsesstilbud langt fra er gearede til at give disse grupper af unge den faglige og personlige ballast, som er nødvendig. Det kan skyldes alt fra adgangsbegrænsninger på den pågældende uddannelse til selve den organisatoriske indretning af uddannelsen, der ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser de behov, som en ung med en kognitiv udfordring har brug for.

I dét lys blev Flexuddannelsen i 2018 sat i søen som en toårig erhvervsrettet forsøgsuddannelse til unge i alderen 18-30 år, der har afsluttet en Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU). Målet er, at den unge efter uddannelsen kan opnå ansættelse i et fleksjob.

– Den politiske forventning om, at unge med kognitive udfordringer skal ud på det ordinære arbejdsmarked, kan kun lade sig gøre, hvis de unge bliver

klædt på med erhvervsrettede kompetencer, som gør dem i stand til at varetage et job, siger Lene Timm, projektleder, Gladfonden, som sammen med en række kommuner og virksomheder gennemfører uddannelsesforsøget, som har fået titlen "Arbejdsmarkedsinklusion i stor skala gennem uddannelse"

– Problemet er, at mange unge havner i et hul efter STU, hvor de ikke kan komme videre med anden uddannelse eller direkte i job. Derfor er der behov for et nyt relevant uddannelsesstilbud, siger Lene Timm og tilføjer:

– Da politikerne lavede en pensionsreform og efterfølgende en erhvervsskolereform, glemte de at tænke unge med kognitive udfordringer med.

Praksis gør en forskel

Det råder Flexuddannelsen nu bud på. Uddannelsen, der tilbydes indenfor områderne detail, køkken, grøn service og lager, er bygget op om praksislæring. Sammen med en vejleder og en faglærer, der er uddannet indenfor den pågældende branche, indgår eleverne i arbejdet i en virksomhed 25 timer om ugen, hvoraf de fem timer er teori.

– Vi kan se på de unge, at de profiterer af praksis, fordi det giver så meget mening for dem, at det, de arbejder med, rent faktisk er noget, som andre mennesker har brug for, siger Lene Timm og fremhæver samtidig faglærerens betydning, eftersom det er ham eller hende, som skaber det nødvendige langstrakte rum for læring. Derudover understøtter faglærer og vejleder virksomhedernes medarbejdere, som indgår i sidemandsoplæring, til at se på den unge som en del af en læreproces og ikke udelukkende som en arbejdskraft. De kompetenceområder og mål, der er beskrevet for den enkelte uddannelse, er faglærerens ledetråd i samarbejdet med virksomheden om undervisningens tilrettelæggelse, ligesom de udgør grundlaget for semesterprøver og den afsluttende eksamen.

– I modsætning til kortere praktik- og beskæftigelsesforløb, hvor unge med kognitive udfordringer meget nemt kan møde en masse nederlag, fordi de har svært ved at leve op til de krav, der bliver stillet, så bliver der på Flexuddannelsen skabt et læringsrum, hvor det er okay ikke at vide alt på forhånd, forklarer Lene Timm, der i samme åndedrag betegner det læringsrum, der findes ude i virksomhederne som et overflødhedshorn af nærværende eksempler, som faglæreren til enhver tid kan gribe ud efter.

– For unge med kognitive handicap er det vigtigt, at læringen er konkret – oplevelsen af, at 'det er lige her, vi kan snakke om det, vi kan gentage det, og vi kan udvikle strategier til, hvordan vi gør det anderledes næste gang', er ekstrem vigtig, pointerer Lene Timm.

Brug for timeout

Flexuddannelsen trækker ifølge hende på det bedste fra erhvervsuddannelserne – nærmere bestemt vekselvirkningen mellem praksis og teori – og kombinerer den med en anden form for rummelighed og fleksibilitet, fordi det hele foregår virksom-

hedsforlagt.

– Hvor der på erhvervsuddannelserne kan være et længere tidsrum mellem praktik og skoleforløb, så er Flexuddannelsen organiseret, så teoriundervisningen foregår i et dertil indrettet undervisningslokale på virksomheden, så faglæreren let kan bygge bro til fælles erfaringer fra praksis, fortæller Lene Timm og påpeger, at det altoverskyggende formål med Flexuddannelsen på den måde har været at sammensætte et uddannelsesstilbud, hvor unge med kognitive udfordringer får så mange succeser, at det i sig selv giver dem tro på, at de kan begå sig på arbejdsmarkedet.

Lovende resultater

Hos Gladfonden er det ambitionen, at Flexuddannelsen vil bane vejen for en politisk beslutning om et uddannelsesstilbud til unge efter endt STU. Og resultaterne tegner lovende. Af de i alt 94 unge, som påbegyndte Flexuddannelsen i 2018 og 2019, er blot ti faldet fra. Derudover blev det gennemsnitlige fravær fra september 2018 til maj 2019 reduceret fra 21 pct til 13 pct.

– Både de unge, deres forældre og virksomhederne er begejstrede,

og en del af virksomhederne vil gerne ansætte de unge efter Flexuddannelsen. Organiseringen med en vejleder, en faglærer og et fokuseret pensum gør, at eleverne hurtigt tilegner sig de færdigheder, som er nødvendige for at blive ansat i et fleksjob, siger Lene Timm, der ikke tøver med at fastslå, at behovet for et relevant uddannelsesstilbud til unge med kognitive udfordringer er stort.

– Der er et akut uddannelsesbehov, og jo længere man venter med at handle, jo flere unge går det ud over, siger hun.

I alt har 14 uddannelseshold været i gang fordelt på 14 uddannelsesvirksomheder og indtil videre 49 praktikvirksomheder, hvor eleverne afslutter i en individuel praktik, der gerne skal føre til ansættelse.

” *Der er et akut uddannelsesbehov, og jo længere man venter med at handle, jo flere unge går det ud over*

Lene Timm

Flexuddannelse

Flexuddannelsen er et erhvervsrettet uddannelsesforsøg med titlen "Arbejdsmarkedsinklusion i stor skala gennem uddannelse". Flexuddannelsen er blevet til i et samarbejde mellem bl.a. Aarhus, Esbjerg og Københavns Kommune og en lang række virksomheder. Projektet er støttet af den A.P. Møllerske Støttefond samt de kommuner, der deltager i projektet. De første elever afslutter uddannelsen i juni 2020. Uddannelsesmodellen evalueres i juli 2020, mens en evaluering af resultater i form af jobresultater og økonomiske gevinster foreligger i oktober 2020.

Fotos: venligst udlånt af Gladfonden

Special Minds:

Flexuddannelse er guld værd

– Jeg tror ikke, at mange af de unge, vi arbejder med, ville have haft et arbejde i dag, hvis ikke vi havde haft Flexuddannelsen. Simpelt hen fordi det ordinære arbejdsmarked ikke kan tilbyde den støtte, som vores unge har brug for.

Sådan siger Kamille Ebbe, afdelingsleder, Special Minds i Aarhus, der skaber uddannelses- og beskæftigelsesrettede forløb til mennesker med autismedprofil. Her og nu er otte elever fra Special Minds i gang med Flexuddannelsen, hvoraf de fire bliver færdige til sommer.

– Flexuddannelsen er guld værd for vores unge, fordi de under hele uddannelsen og i virksomhedspraktikken får en fast tilknyttet faglærer, som følger dem hele vejen, og som løbende er med til at fjerne de tvivlsspørgsmål, som uvægerligt opstår, indtil rutinen er på plads, siger Kamille Ebbe.

Hun fremhæver, at faglæreren går ind og varetager en funktion, som virksomhederne sjældent kan tilbyde.

– Virksomhederne stiller arbejdsopgaver til rådighed, men det, som vores målgruppe derudover har brug for, er den pædagogiske formidling og fastholdelse, så den unge oplever praktikken i virksomheden som opbyggende og ikke som endnu et nederlag.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

”Virksomhederne stiller arbejdsopgaver til rådighed, men det, som vores målgruppe derudover har brug for, er den pædagogiske formidling og fastholdelse, så den unge oplever praktikken i virksomheden som opbyggende og ikke som endnu et nederlag.

Kamille Ebbe, afdelingsleder, Special Minds i Aarhus

”Mens 62 pct. af alle personer med fysiske handicap er i beskæftigelse, gælder det kun 38 pct. af alle personer med psykiske lidelser.”

Survey of Health, Impairment and Living Conditions in Denmark (SHILD) (2016) Note: ifølge Social- og Indenrigsministeriet udføres undersøgelsen på ny i 2020

Den forandringsparate trussel

For mennesker med psykiske, sociale og fysiske udfordringer kan det være vanskeligt at honorere arbejdsmarkedets krav om konstant forandringsparathed. Arbejdsgiverne har brug for hjælp til at løfte opgaven, påpeger VIVE-forsker

Af Thorsten Asbjørn, journalist

"Du skal være forandringsparat." "Du skal kunne lide at arbejde med høj puls". "Du skal evne at have mange bolde i luften."

Det kan være vanskeligt at finde stillingsopslag i dag, hvor der ikke indgår en eller flere af disse sætninger. Virksomheder – private og offentlige – vil have medarbejdere, som formår hurtig omstilling og trives med, at morgendagen ikke ligner dagen i dag. Men det udfordrer mennesker i sårbare livssituationer.

- Det arbejdsmarked, som vi har i dag, er voldsomt krævende på rigtig mange parametre, og det rammer i særlig grad mennesker i udsatte positioner, siger Helle Holt, seniorforsker ved VIVE, der aktuelt er i gang med et stort forskningsprojekt sammen med Aalborg Universitet og VIA University College omkring arbejdsmarkedets evne til at tage imod mennesker med bevægehandicap.

Vanskelig selvledelse

VIVE-forskeren har et ønske om, at arbejdsgiverne får øjnene op for, at det langt fra er alle medarbejdere, som kan fungere med nutidens krav.

- Udviklingstrenden hedder selvledelse. Du skal

som medarbejder selv tage ansvaret for dine arbejdsopgaver og tilrettelægge dem. Du skal have så meget overskud, at du selv kan definere din arbejdsdag, og det er særdeles krævende for mennesker i sårbare positioner, siger Helle Holt.

Hun peger samtidig på, hvordan individualiseringen også griber ind i arbejdskulturen og udfordrer:

- Arbejdspladserne bliver mere og mere individualiserede. Vi skal som medarbejdere tænke på os selv og kunne klare vores egne opgaver. Det betyder, at vi som kolleger i virkeligheden har mindre overskud til at gå ind og være støttende i forhold til de kolleger, der har udfordringer.

Vi skal skåne

Og hvad er det så medarbejdere i udsatte positioner har brug for? Et flexjob og nedsat tid gør det ikke alene, hvis jobbet kræver, at du tropper op med forandringsvillighed.

- Mennesker med fysiske og psykiske udfordringer har brug for skånevilkår, men de skånevilkår kan være overordentligt vanskelige at få tilpasset på en arbejdsplads, hvor det hele går stærkt og hele tiden forandres, siger Helle Holt og uddyber:

”Mange borgere, der får en psykisk lidelse, mister tilknytningen til arbejdsmarkedet året før diagnosen stilles.”

Sundhedsdatastyrelsen (2018)

Her er ikke nogen skurke. Det handler dybest set om, at hverken arbejdsgivere eller kolleger er klædt på til at hjælpe dem, som har brug for skånehensyn.

Helle Holt, seniorforsker, VIVE

- Ofte er det, som en arbejdsplads kan tilbyde af skånevilkår timereduktion, frem for at gå ind at se på, hvordan den enkelte arbejdsopgave kan skrues sammen, så den er rammesat og tager hensyn til det enkelte menneskes udgangspunkt.

Hjælp arbejdsgiverne

Helle Holt klandrer ikke arbejdsgiverne, at de ikke formår i bedre omfang at rumme mennesker, som ikke trives med forandringsparathed.

- Her er ikke nogen skurke. Det handler dybest set om, at hverken arbejdsgivere eller kolleger er klædt på til at hjælpe dem, som har brug for skånehensyn.

Helle Holt er netop nu i gang med at evaluere et stort projekt omkring aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere på Lolland-Falster, som hører til blandt de mest sårbare grupper.

- Her ser vi også på, hvordan vi kan hjælpe arbejdsgiverne til at se, hvad de her mennesker kan bidrage med, selv om de ikke kan arbejde på gængse vilkår.

Det mangfoldige arbejdsmarked

Og netop denne hjælp kan være vital for arbejdsgiverne, påpeger Helle Holt, der gerne ser, at virksomhederne får ekstern assistance til at kortlægge deres kerneopgaver og alt det, der er udenom kerneopgaven.

- De medarbejdere, som er 100 procent fit for fight, skal være beskæftiget med kerneopgaven, mens alt det udenom oftest kan løses bedre af medarbejdere, som har brug for skånehensynene.

Dermed ser Helle Holt en mulighed for, at fremtiden kan komme til at byde på mere rummelige arbejdspladser, hvor medarbejdere, som trives med forandring, kan boltre sig på de præmisser, og de opgaver, som for eksempel rummer mange gentagelser eller begrænset kundedkontakt osv. kan udføres af medarbejdere, som trives i de rammer.

- Det kræver noget ekstra at lave mere differentierede jobfunktioner, men konsekvensen vil være, at vi vil se et mere mangfoldigt arbejdsmarked, hvor medarbejdere oplever sig som ressourcer, slutter Helle Holt.

Special Minds:

Selvledelse øger udsatheden

Special Minds, som rykker unge med autismeprofil mod uddannelse og job, genkender meget tydeligt arbejdsmarkedets forventning om forandringsparate medarbejdere som et stort problem.

- Vores målgruppe, unge med autismeprofil, har meget vanskeligt ved at honorere kravet om konstant fleksibilitet. Forandringsforventningen fordrer, at du spiller ind og er klar til at løse opgaver, du ikke kender. Det er stressende og usundt for alle, siger Annie Jannsen, afdelingsleder, Special Minds i Kolding.

Og trenden med selvledelse, som VIVE-forsker Helle Holt påpeger, gør det ikke nemmere.

- Det øger udsatheden hos vores målgruppe. Det, som medarbejdere med eksempelvis autisme har brug for, er ledelsesmæssigt ansvar, det vil sige ledere som tilpasser opgaver til den enkelte medarbejders udgangspunkt, forklarer hun.

Men modsat VIVE-forskeren vil Annie Jannsen nødtigt tale om skånehensyn.

- Skåne kommer nemt til at handle om at passe på og sætte en medarbejder i en svag position. Jeg er med på, at der i systemet opereres med skånehensyn, men jeg vil langt hellere tale om tilpasning i forhold til den enkelte medarbejders forudsætninger og de arbejdsopgaver, som skal løses. Det er et princip som bør være gældende for alle medarbejdere uanset om det er ansættelse på ordinære eller særlige vilkår.

Behovet for yderstyring

Special Minds-lederen har et klart bud på, hvordan ledere påtager sig det nødvendige ansvar og sikrer tilpasning af opgaver til den enkelte:

- Nogle medarbejdere har en høj grad af selvforvaltning, mens andre medarbejdere kræver, at der er en vis form for rammesætning, struktur og forudsigelighed med en høj grad af yderstyring. Sidstnævnte gruppe trives ofte bedst med, at den nærmeste leder er rammesættende på daglig basis, ligesom de kan have behov for en anerkendelse af, at opgaverne er løst tilfredsstillende. Det er en ledelsesmæssig opgave at tilgodese de forskellige behov i forhold til arbejdsopgaver og medarbejderressourcer, siger Annie Jannsen.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

”Vores målgruppe, unge med autismeprofil, har meget vanskeligt ved at honorere kravet om konstant fleksibilitet. Forandringsforventningen fordrer, at du spiller ind og er klar til at løse opgaver, du ikke kender. Det er stressende og usundt for alle

Afdelingsleder Special Minds i Kolding.

”Kun hver tiende med autismeprofil er i ordinær beskæftigelse på fuldtid eller deltid, mens 40 procent lever af kontanthjælpslignende ydelser.”

Landsforeningen for autisme

Kommuner rykker beskæftigelsesindsats ned til 15-års alderen

I Silkeborg Kommune begynder den beskæftigelsesrettede indsats for udsatte unge allerede, når de er 15 år. Ikke for at skynde på de unge, men for at bygge trædesten ind i systemet og arbejde helhedsorienteret

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Mens der fra flere sider stilles kritiske spørgsmålstegn ved, om socialpolitik er blevet til beskæftigelsesblik og et alt for ensidigt fokus på at bringe ledige i job, så har man i Silkeborg som i flere af landets øvrige kommuner valgt at starte beskæftigelsesindsatsen allerede i 15-års alderen.

Men, påpeger kommunen i det midtjyske Søhøjland, ikke med den hensigt at lægge yderligere pres på borgere i udsatte positioner. Derimod med det mål at arbejde mere helhedsorienteret og med en styrket socialfaglig indsats, der hjælper de unge i udsatte positioner, som ellers har svært ved at få greb om uddannelse og job.

- Hvis den unge bruger de sidste år af folkeskolen på at grave sig ned på grund af sine udfordringer, så tager det som regel også fire år at grave dem op igen, siger Jesper Damgaard, koordinerende sagsbehandler for de 15-17-årige i Ungeguiden i Jobcenter Silkeborg.

Ellers er det omsorgssvigt

Målet med beskæftigelsesindsatsen helt ned til 15-17-års alderen i Silkeborg Kommune er at arbejde forebyggende og helhedsorienteret med de mest udsatte unge.

Jesper Damgaard tror på den tidlige indsats.

- Eksempelvis i forhold til unge med autisme eller svære sociale problematikker er den nye strategi værdifuld, siger Jesper Damgaard og understreger, at det opsøgende arbejde på udsatteområdet i beskæftigelsesregi ikke kommer ud af et motiv om at forcere unge ud i job, men tværtimod for at sikre en blød indgang til beskæftigelsessystemet, så den unge ikke overraskes på sin 18-års fødselsdag.

- Jeg vil næsten sidestille det med en form for omsorgssvigt, når beskæftigelsesperspektivet ikke er tidligt til stede i den unges hverdag. Så kan det godt være, at det gør ondt, når vi kommer på banen, men vi vænner de unge til vores system og får dem gelejdet på rette vej fra starten af, siger Jesper Damgaard og peger bl.a. på, at et cv ikke kun handler om jobmæssige kompetencer:

- Vi tror på, at vi skaber bedre beskæftigelsesforløb, når vi ser på hele den unges livssituation, og laver en plan sammen med den unge og familien, der tager højde for dette. For denne målgruppe er det naturligvis i tæt samarbejde med vores kolleger i familieafdelingen.

Autisme-leder er begejstret

Det er ikke kun i Silkeborg Kommune, at den tidlige beskæftigelsesindsats vækker glæde.

- Jeg er begejstret, fordi kommunen med et helhedsorienteret afsæt, understreger ønsket om at arbejde forebyggende og gøre det nødvendige for at unge, som har brug for en særlig støtte, finder vej til uddannelse og job, siger Sidsel Freja Birk, afdelingsleder, Special Minds i Silkeborg.

Her skaber man uddannelses- og beskæftigelsesforløb for unge med autismeprofil. Special Minds ser en vigtig opgave i at understøtte den helhedsorienterede indsats i kommunen.

- For unge med autisme, som ofte oplever svære sociale problematikker i teenageårene, er det ikke tilstrækkeligt med et par møder med sagsbehandlere om ugen. De har behov for en individuel og intensiv indsats, og her kan vi byde ind med vores specialkompetencer og dermed understøtte kommunens indsats, siger Sidsel Freja Birk og retter blikket mod de unge:

- Det er dem, som er vinderne. Fordi de får den helhedsløsning, der gør, at de får genvundet selvværd og får en tro på, at de har evner, som gør, at de kan begå sig på en uddannelse eller i et job.

TEMA > BESKÆFTIGELSE

CORONA ER ET BARSKT BENSPÆND

Nedlukningen slår benene væk under Niels

Coronakrisen har tydeliggjort, hvad en god hverdagsstruktur og jobtræning betyder for Niels, der trods en ihærdig indsats havnede i et hverdagsmisbrug, mens han var afskåret fra sin uddannelse hen mod at blive tømrer

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Kommunerne, som har unge indskrevet i SUF Syd i Kolding, er løbende blevet underrettet om SUF's bekymringer under coronakrisen. Niels er en af de unge, hvor bekymringerne har været udtalte, da han ikke har formået at overholde aftaler og er havnet i hverdagsmisbrug.

- Jeg prøvede i starten under nedlukningen at holde fast i sengetider, daglig træning og lave mad. Christian (socialkonsulent, SUF Syd, red.) forsøgte også så godt han kunne at hjælpe mig, men jeg røg tilbage i gamle mønstre, siger Niels, der er i gang med tømrerlinjen på FGU, og som efter planen starter på tømreruddannelsen efter sommerferien.

Niels kom for tre år siden til SUF Syd fra en kommune i Hovedstadsområdet, hvor han var en del af bandemiljøet, levede med dagligt misbrug og konstant havde brug for høj puls grundet ADHD.

- Var jeg ikke kommet til SUF, var jeg i fængsel nu, siger Niels, der er en af de sårbare unge, som har oplevet, at coronanedlukningen har slået ham ud af kurs.

- Jeg ved godt, hvad der er rigtigt og forkert, og det her er noget rigtig skidt. Men noget i min underbevidsthed tager over, og så søger jeg ud over de grænser, som jeg ellers har kunnet holde mig fra, siger han.

Ikke naturligt træet

Niels bor i egen lejlighed i SUF Syd og har adgang til støtte 24 timer i døgnet. Støtten kombineret med det målrettede arbejde med en fast hverdagsstruktur gør, at Niels har kunnet bevæge sig væk fra en hverdag som misbruger til en ung under uddannelse og med jobdrømme.

” *Jeg glæder mig enormt meget til at komme tilbage til uddannelsen og håber, at jeg kan få samlet mig selv op. Mit store problem lige nu er, at jeg ikke har et hverdagsprogram med skole, som gør mig naturligt træt, og så forfalder jeg til dumme valg.*

Niels

- Jeg glæder mig enormt meget til at komme tilbage til uddannelsen og håber, at jeg kan få samlet mig selv op. Mit store problem lige nu er, at jeg ikke har et hverdagsprogram med skole, som gør mig naturligt træt, og så forfalder jeg til dumme valg.

Niels har gennem det seneste år haft en hverdag med skole fra 8-15, fysisk træning fra 15-18, aftensmad, og så var han helt naturligt træt om aftenen.

- Selv om SUF har søgt at holde mig på sporet, har jeg ikke kunnet holde fast, nu hvor strukturen er væk.

Mental sundhed vigtigst

I SUF Syd er der som i andre SUF-afdelinger en række unge, der som Niels har været massivt udfordrede af, at hverdagsstrukturen med ét blev revet væk. Uddannelse og jobtræning har været

lukket ned. Derfor har man også set sig nødsaget til – under størst mulig hensyntagen til at mindske smitterisici – at stille et nødberedskab til rådighed for de unge.

- Vores rådighedsmodel, hvor unge kan få fat i os 24 timer i døgnet har været uvurderlig. Vi har samtidig skruet massivt op for den individuelle 1-1-tid mellem den unge og socialkonsulenten med cykel-, vandre-, fisketure og andre aktiviteter, som har været tilpasset den enkelte unge, siger Thomas Rotne, afdelingsleder i SUF Syd og fortsætter:

- Derudover har vi også måttet skabe fællesskaber og strukturer som for eksempel morgenmad og frokost for simpelthen at sikre et minimum af rammer.

Navnet Niels er opdigtet af personlige hensyn. Hans rigtige navn er redaktionen bekendt.

TEMA > BESKÆFTIGELSE

CORONA ER ET BARSKT BENSPÆND

Arkivfoto

”Nu går
jeg bare
for at gå”

For unge sårbare kvinder er Café Frida i Aarhus en daglig træningsbane hen mod job eller uddannelse. Men Corona lagde sig i vejen

Af Thorsten Asbjørn, journalist · Foto: Emil Ryge Christoffersen

Normalt har de unge kvinder i Café Frida i Aarhus travlt. Den socialøkonomiske café, som blev etableret af Den Sociale Udviklingsfond for fem år siden, er velbesøgt og er af flere omgange blevet kåret til "Byens bedste brunch".

Corona betød nedlukning. Og de unge kvinder, som plejede at have travlt i køkkenet med servering, opvask og rengøring eller med at betjene gæster i caféen, blev sendt hjem.

- Jeg går ture alligevel, men nu går jeg bare for at gå, siger Kirstine, der er i ressourceforløb, og som inden Corona havde skabt sig en rutine med en daglig gåtur på omkring 6 km til cafearbejdet.

Café uden rammer

Under Corona'en fik hun adskillige uger hjemme og måtte nøjes med den daglige kontakt med socialkonsulenterne i Café Frida i form af telefonsamtaler, onlinemøder og senere gåture i hendes område.

18-årige Marie er i samme situation, og også hun har været stærkt påvirket af corona-nedlukningen.

- Jeg har været bange for at gå så meget i stå i min udvikling, at jeg ikke ville blive klar til at starte uddannelse efter sommerferien, siger Marie, der håber, at hun skal i gang med STX-gymnasiet på Aarhus Akademi.

For 32-årige Helene har samfundets nedlukning haft lige så massiv mental indvirkning. Efter tre år i Café Frida og en langsom, men sikker opbyggelse af selvværd og mestring af social angst, stod hun på tærsklen til at blive godkendt til flexjob.

- Jeg havde ventet på datoen til mødet med kommunen i fire måneder. Nu frygtede jeg, at det hele ville gå i vasken, og min gode hverdag, som jeg havde fået opbygget, ville forsvinde.

Læring trods alt

For de tre kvinder har coronakrisen tydeliggjort, hvad en hverdag med faste strukturer, et arbejdsfællesskab og meningsfulde opgaver rent faktisk betyder i forhold til at få retning på tilværelsen. Men de har samtidig grebet de alternative muligheder for støtte og nærvær, som har været mulige.

- Jeg har været glad for, at vi dagligt har fået online-møder og undervisning med alt fra madopskrifter til strikkeri og hygiejne. Det kan ikke stå i stedet for caféen, men det kan noget andet, siger Helene.

Marie indskyder:

- På nogle områder har den her periode også gjort mig mere tryk. Vi har haft samtaler på telefonen med socialkonsulenterne, og her har der været en anden dybde, end den vi kan nå at få, når vi har travlt med de praktiske gøremål i cafeen. Den tryghed glæder jeg mig til at have med, når vi starter igen, siger Marie.

Else Langer, leder i Café Frida, lægger ikke skjul på, at det har været en enorm udfordring ikke at have caféen som dagligt mødested.

- Vi forsøger at få det bedste ud af det værste. I vores café er relationsarbejdet det absolut bærende, og det har vi heldigvis kunnet bevare, siger hun.

- Ja, nu skal vi bare have lov til igen at komme i gang med jobtræningen, siger Kirstine.

Café Frida kunne ikke ligesom landets øvrige caféer og restauranter åbne den 11. maj, da de beskæftigelsesrettede forløb hører under LAB-loven, og ikke kom med i genåbningens fase 2. Café Frida åbnede den 9. juni.

TEMA › BESKÆFTIGELSE

CORONA ER ET BARSKT BENSPEJL

Kerneverdier skaber fodfæste under Corona

Det er lykkedes at skabe effektfulde nødforanstaltninger for unge indskrevet i SUF under Corona. Men ikke mindst beskæftigelsesområdet er blevet hårdt ramt og forude venter et omfattende opsamlingsarbejde

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Der blev taget dybe indåndinger overalt i Den Sociale Udviklingsfond (SUF), da statsminister Mette Frederiksen (S) onsdag den 11. marts meddelte, at Danmark ville lukke ned som følge af Corona. For hvis der er et sted, hvor man mærker konsekvenserne af fysisk afstand og et kraftigt reduceret samvær, så er det i en organisation som SUF, der arbejder med mennesker i udsatte og sårbare livspositioner.

Følgerne af nedlukningen lod da heller ikke vente på sig.

– Rigtig mange af de unge, som vi arbejder med, har fået deres tilstand forværret under Corona, og derfor venter der et omfattende opsamlingsarbejde, når vi kommer ud på den anden side. Den struktur og de udviklingsrum, som vi havde fået opbygget sammen med de unge inden Corona, blev brat lukket ned og erstattet af en krisetid, der forstærkede gamle adfærdsmønstre med angst, misbrug, depression og så videre, siger Margrethe Langer, regionsdirektør, SUF.

En reaktion, som hun på ingen måde finder overraskende:

– Hvordan skal jeg deale med Corona? Det er dét spørgsmål, vi alle stiller, når en krise opstår, men for udsatte unge er det letteste ofte at falde tilbage i deres gamle, uhensigtsmæssige strategier, fordi det nu engang er dem, de kender.

Beskæftigelse slået tilbage

Et af de områder, der er blevet slået tilbage som følge af Corona, er beskæftigelse.

– De unge, som har været i et af vores beskæftigelsestilbud, er blevet hårdt ramt. Blandt andet fordi mange af de unge i beskæftigelse ikke har adgang til den samme form for støtte, som det er tilfældet for eksempelvis beboerne i vores socialpædagogiske tilbud, siger Michael Hansen, administrerende direktør, SUF.

Han peger især på de mange unge med autismeprofil, som er indskrevet i SUF.

– Specielt for mennesker med autisme er det en stor udfordring, at den normalitet, der var blevet opbygget, fra den ene dag til den anden, falder bort. De rutiner, som er knyttet til at skulle ud ad døren, blev pludselig erstattet af et langt højere krav om selvdisciplinering. Det har været enormt hårdt, og genopretningsindsatsen bliver stor, når de vender tilbage, siger Michael Hansen, der godt kunne have ønsket sig, at myndighederne havde været mere villige til at åbne tidligere op for de beskæftigelsesindsatser, der omfatter socialt udsatte mennesker, for hvem isolation har voldsomme negative konsekvenser.

”Hey, jeg er der for dig!”

Når det er sagt, så fremhæver Margrethe Langer, at det på trods af de seneste måneders ekstraordinære

re omstændigheder er lykkedes SUF at fastholde en meningsfuld social indsats.

– Vi har under hele Corona været meget bevidste om, at vi fortsat udfører nogle kritiske funktioner, og at det er de unge, som skal sættes forrest. Fra det øjeblik, hvor landet lukkede ned, var vores fokus på, hvordan vi bedst kunne løse vores kerneopgave, fortæller Margrethe Langer.

Overalt i landets 27 SUF-afdelingerne greb socialkonsulenterne fat i de unge med stort set den samme besked:

”Hey, jeg er der for dig, og vi skal nok klare det her sammen!”

– Nogle tænker måske, at vi i lighed med så mange andre erhverv har løst vores opgaver hjemmefra eller via en skærm. Det har ikke været tilfældet. Vi har set vores unge rigtig meget – selvfølgelig under hensyn til de gældende retningslinjer – fordi vi har et rådighedsprincip, som går ud på, at vores socialkonsulenter er til rådighed for de unge 24/7. Det gælder også i en Corona-tid, fastslår Margrethe Langer.

Nærhed på trods

På samme vis fremhæver Margrethe Langer, at der i SUF har hersket en insisteren på at praktisere nærhed og udvikling, til trods for at Corona-tiden har dikteret det stik modsatte.

– Der er ingen tvivl om, at nærheden har været den helt store udfordring i vores socialfaglige arbejde under Corona. Anerkendelsen, som ligger i håndtrykket, krammet eller hånden på skulderen, har ikke været en mulighed, men så har vi sat noget andet i stedet. Der er blevet bragt mad og små gaver ud til de unge, der er blevet danset og læst historier via Instagram, og jeg tror aldrig, der er blevet gået så mange og lange ture, som vi har set de seneste måneder. Formålet har entydigt været at sende et signal til den unge: Jeg er der for dig, jeg ser dig, og jeg hører dig!

Det samme gælder forholdet til SUF’s kommunale samarbejdspartnere.

– Rigtig mange kommuner har henvendt sig til os under Corona, fordi de har stået med akutte sager, der kalder på komplekse løsninger. Her har det været vigtigt for os at vise, at vi ikke bare er en udviklingsfond af navn, men også af gavn, og derfor har vi selvfølgelig udviklet nye løsninger indenfor

Rigtig mange af de unge, som vi arbejder med, har fået deres tilstand forværret under Corona

Margrethe Langer, regionsdirektør, SUF

rammerne af Corona, siger Margrethe Langer, som oplyser, at SUF under Corona har åbnet nye pladser, ligesom dokumentation og evalueringer af Coronakrisens betydning for den enkelte unges handleplan har stået højt på dagsordenen i den løbende rapportering til kommunerne.

Nye ressourcer

Når SUF-direktøren i dag – et par måneder efter nedlukningen af Danmark – ser tilbage på Coronatiden, så er hun optaget af, hvad det er, som SUF kommer til at tage med.

– Vi kommer ikke nødvendigvis ud af en krise på samme måde, som vi kom ind i den, og i det ligger, at vi endnu ikke helt ved, hvor de unge lander, når Corona er overstået. Samtidig har Corona og nedlukningen tydeliggjort ressourcer i den unge, som ikke før har været tydelige. De ressourcer er det vores opgave at vedligeholde og fastholde. Det samme gælder den faglige kreativitet og nytænkning, som krisen har skubbet i gang, slutter Margrethe Langer.

Når jobbet er den bedste medicin

SUF Nordsjælland står med unge, som udefra set ikke har en jordisk chance på arbejdsmarkedet, men hvor jobbet alligevel bliver redningsplanken og vejen til et nyt liv

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Beskæftigelse bliver fra politisk hold ofte fremhævet som ren mirakelkur, når det handler om at få udsatte tilbage på sporet. Virkeligheden er imidlertid, at der ofte er tale om mennesker, som har det så vanskeligt, at jagten på beskæftigelse bliver en spændetrøje, som kun forværrer evnen til at mestre livet.

Men så er der de udsatte unge, for hvem et job viser sig som en redningsplanke og som dermed fremstår som mønstereksempler. To af disse hedder Tobias og Nicklas. Begge er indskrevet i SUF Nordsjælland i Hillerød, der er et botilbud til unge og voksne med psykiske og sociale vanskeligheder.

På job med fodlænke

- Betingelsen for, at jeg kunne få lov at komme ud af fængslet med fodlænke før tid var, at jeg havde et sted at bo, kunne aflevere rene urinprøver hver morgen og havde et job, siger Tobias.

Han er 23 år og sad i Vestre Fængsel indtil for få måneder siden med en to år lang fængselsdom for besiddelse af fire kilo hash. Inden han blev taget, havde han levet to år under jorden med alt for meget alkohol og alt for mange stoffer, alt imens han havde opbygget en jointfabrik, som i det skjulte leverede til de kriminelle miljøer.

- Jeg troede slet ikke, at jeg skulle få den her chance for igen at få et normalt liv, siger Tobias, der tog fat i Thomas Gammelgaard, afdelingsleder i SUF Nordsjælland for at spørge om hjælp, da Tobias blev tilbudt prøveløsladelse. De kendte hinanden fra år tilbage, hvor Thomas Gammelgaard arbejdede i kommunen og var tilknyttet Tobias.

- Det var ikke nok med en lejlighed til Tobias. Han skulle også have et job, siger Thomas Gammelgaard, som stod overfor en Tobias, hvis psyke var mere eller mindre ødelagt med stress, PTSD og i alarmberedskab over i flere år at have levet på flugt og i skjul fra politiet.

- Jeg havde samtidig tillid til Tobias, og jeg kunne se og mærke, at han var klar til en ny livsbane, siger Thomas Gammelgaard.

Gennem socialkonsulent Pernille Tanghøje Christensen blev døren åbnet til design- og tøjproducenten 2Blind2C med lageradresse i Lillerød.

- Jeg har fået en ny base og en ny chance. Det er jeg vildt taknemmelig for. Arbejdet har jeg kunnet passe fra dag ét. Jeg har altid knoklet og er vant til at gøre tingene hurtigt, så på den måde har jeg tydeligt kunne mærke, at jeg gør det godt, siger Tobias, der i kraft af sin Aspergers har en udtalt systematik.

Alt det omkring jobbet

Tobias er et eksempel på, at et job ikke gør det alene. Han har haft brug for psykologhjælp og socialpædagogisk støtte til at finde ud af at leve et helt almindeligt liv. Jonas Jørgensen er i dag fast tilknyttet socialkonsulent.

- For mig handler det om praktisk hjælp til at finde ud af at leve et almindeligt liv og lave aftaler med banken, Kriminalforsorgen osv. Men det er også det at have én tæt på at snakke med, når tankerne koger over, siger Tobias.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Nicklas glæder sig over, at han hos Lohke lykkes i job.

Når jobbet skaber et nyt narrativ

Hos materieludlejningen Lohke i Hillerød er Nicklas i gang med klargøring af maskiner. For et år siden kom han til SUF Nordsjælland med en masse aggression og en oplevelse af aldrig at have passet ind nogle steder. Siden han var teenager, har han vidst, at han har ADHD, og i ungdomsårene var hash flugtvejen.

Også for Nicklas gør jobbet underværker.

- Det er vildt fedt. Jeg har her mit første job nogensinde efter tre måneders praktik i virksomheden. Jeg føler mig værdsat og har en chef, som ikke skælder ud, siger Nicklas, der ligesom Tobias har brug for sin socialkonsulent til at hjælpe med struktur i hverdagen.

- Hvis jeg nogle dage er et dumt sted, beder jeg Stine (Gregersen, socialkonsulent, red.) om at ringe og vække mig.

For Nicklas er jobbet en del af et større arbejde med at få skabt en ny fortælling om sig selv. Her er det socialkonsulenten, som fører an, og hele tiden korreterer ham med et positivt alternativ, når de negative tanker buldrer løs.

- Jeg har så længe, jeg kan huske altid talt negativt omkring mig selv, men nu oplever jeg, at jeg faktisk også kan opmuntre mine kolleger, når de siger "det kan vi ikke." Så er det mig, der siger "jo, lad os lige prøve på den her måde."

For Nicklas taler jobbet, som her og nu er i løntilskud, direkte ind i en fremtidsdrøm, hvor han selv skaber den gode fortælling.

- Jeg bliver ved med at være her hos Lohke. Jeg har fået kæreste, og om nogle år har jeg hus og børn, smiler han.

Jonas Jørgensen (tv) er fast tilknyttet socialkonsulent for Tobias og er til rådighed, når Tobias har brug for hjælp til at håndtere tankerne.

”Vi har ikke tid til at holde i hånden”

Arbejdsgiverne til Tobias og Nicklas er glade for at kunne hjælpe to unge på vej, men blødsøden filantropi kommer ikke på tale

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Det dansk-designede tøj hænger på lange rækker, og lageret bugner med kasser, som er pakket og klar til at blive sendt ud til landets tøjbutikker. Jesper Tanghøje, lagerchef i 2BLIND2C med 15 ansatte, havde ingen erfaring med at give hverken kriminelle eller udsatte unge en ny chance gennem job.

Alligevel var der ikke den mindste betænkelighed, da Tobias bankede på for godt et år siden.

- Jeg vidste, at Tobias kom med fodlænke, men jeg så et godt og et trofast menneske. Jeg kiggede på personen, og jeg vidste, at jeg kunne stole på ham, siger Jesper Tanghøje og peger på det nok så vigtige element for at arbejde på lageret.

- Jeg sagde til Tobias, at han er her på lige fod med alle andre. Vi har ikke tid til at gå og holde i hånden.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Tillid og værdighed

For Jesper Tanghøje handler det om, at han som chef ikke har tid til at udføre socialt arbejde, men i lige så høj grad også om tillid og værdighed.

- Jeg vil ikke gå og kigge Tobias over skulderen. Han skal ikke opleve, at han er her på andre vilkår end de øvrige. Derudover har jeg også gjort det meget klart overfor SUF og kommunen, at jeg ikke kommer til at referere til dem om Tobias' arbejde.

Jesper Tanghøje har i Tobias fået en medarbejder med høj effektivitet og stor systematik. Han tillægger ikke sig selv noget af æren for det.

- Jeg er glad for, at Tobias har fået en ny chance, men at han har grebet den, er ene og alene hans egen skyld.

” *Det kan godt være, at der indimellem opstår lidt bøvlede situationer, men vi hjælper en ung videre i livet og i arbejdslivet. Det giver os en glæde og et fælleskab.*

Brian Olsen, Lohke

Skepsis i Hillerød

Mens Jesper Tanghøje ikke skulle bruge mange sekunder på at se Tobias an, så var Brian Olsen, afdelingsleder hos materieludlejningen Lohke i Hillerød mere skeptisk, da han blev ringet op af jobcenteret, der stod med en ung, som havde været i gang med en maskin-uddannelse og nu havde brug for et praktikforløb.

- Vi havde ingen erfaring med udsatte, og vi havde i en anden afdeling haft en mand, som ikke var lykkedes, siger Brian Olsen, der rådførte sig med sin chef. Her blev der sagt god for det, hvis Brian Olsen mente, at de havde overskuddet.

Afdelingslederen valgte at involvere de fem medarbejdere.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Jesper Tanghøje, lagerchef 2BLIND2C, har fra dag ét vist Tobias tillid og mødt ham ligeværdigt.

Brian Olsen (th), afdelingsleder hos Lohke, kan lide at se Nicklas vokse med opgaverne.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

- Jeg talte med de andre, for de ville også få arbejde med det. Vi var enige om, at vi gerne ville hjælpe, siger Brian Olsen.

Hjælpen er investering

Hos Lohke lægger Brian Olsen ikke skjul på, at de investerer ekstra ressourcer i at få Nicklas til at lykkes. Nicklas kom uden nogen erhvervs erfaring, han er talblind og har brug for lidt ekstra rammesætning omkring opgaverne.

- Vi sørger for, at han ikke møder kritik, men prøver at opmuntre ham til at prøve igen, hvis han ikke lykkes med en opgave i første hug. Han vokser, når vi roser ham, og det giver os en glæde at kunne hjælpe ham.

Nicklas har nu fået truckcertifikat, og han kan selv hente og håndtere maskiner, der skal klargøres.

- Han er super lærenem og god til maskiner, lyder det anerkendende fra Brian Olsen, der håber, at Nicklas kan fortsætte udviklingen, og de samtidig har tilstrækkelig med opgaver til en ansættelse den dag, løntilskuddet ophører.

- Det kan godt være, at der indimellem opstår lidt bøvlede situationer, men vi hjælper en ung videre i livet og i arbejdslivet. Det giver os en glæde og et fælleskab.

Socialkonsulenter står klar med støtten på sidelinjen

Fotos: Emil Ryge Christoffersen

Det er en hårfin balance at levere socialpædagogisk støtte og samtidig sikre, at de unge træder selvstændigt og kompetent ud på arbejdspladsen

Af Thorsten Asbjørn, journalist · Foto: Emil Ryge Christoffersen

Tobias og Nicklas ved begge, at de har brug for støtte for at lykkes i deres nye job. Men de ved også, at de ikke skal holdes i hånden og troppe op med en socialpædagogisk stok på deres nye arbejdspladser.

Kravene til socialkonsulenter for unge på vej i job er store og komplekse. De skal levere støtte, men

de skal samtidig være usynlige og hjælpe de unges selvstændighed frem, så de kan stå selv i jobbet.

- Med Tobias var det meget klart fra arbejdsgivers side, at de ikke ville nurse ham og give ham særlige foranstaltninger. Den måde at møde Tobias på har været den helt rigtige, og for mig har det været en opgave at støtte op om den proces. Hvad der

◀ *Stine Gregersen, socialkonsulent, SUF Nordsjælland, er overrasket over, hvor hurtigt Nicklas personligt og jobmæssigt er rykket.*

er foregået på arbejdspladsen, har så at sige ikke været mit bord, siger Jonas Jørgensen, der blev tilknyttet Tobias som socialkonsulent, da han i 2019 blev indskrevet i SUF Nordsjælland.

For Jonas Jørgensen er opgaven i høj grad at finde ud af, hvordan han bedst muligt støtter op om Tobias i alt det, som foregår udenfor jobrammen.

- Tobias har været god til at bruge rådigheden, når han har brug for den. Efter flere år på flugt og et liv i den skjulte verden, har han en stresset hjerne. Derfor skal jeg hjælpe med at afstresse ham, hvis der opstår kaos i hovedet, tankemylder eller han for eksempel står med økonomiske spørgsmål, som han ikke kan håndtere, siger Jonas Jørgensen.

Hjælpen tæt på Tobias er et eksempel på en ung, som fra dag ét har vist, at han har evnet at arbejde på normale vilkår og være en ressource. Men det er lige så klart, at det kun er i kraft af, at han har adgang til 24 timers støtte, som han kan gribe ud efter, når verden koger sammen, at han har evnet omvæltningen.

- Hans hoved er hele tiden på arbejde med at finde ud af det normale liv. Derfor har han brug for, at der bliver støttet op om de omkringliggende faktorer, så der ikke opstår konflikter med for eksempel job, kommune eller bank. Her kan han gribe ud efter mig til at konflikt nedtrappe, når tingene spidser til, siger Jonas Jørgensen.

Den lange forberedelse

Stine Gregersen nikker genkendende til Jonas Jørgensens beskrivelse. Samtidig er der ikke to unge, der er ens, og derfor er det altid nødvendigt, at den enkelte unge får en individuelt tilpasset støtte for at blive jobklar.

I Nicklas' tilfælde, som Stine Gregersen er socialkonsulent for, var der ikke meget, der tydede på, at Nicklas i dag skulle være ansat i virksomheden Lohke. Her lå et stort forudgående arbejde med hovedet at få Nicklas til at tro på egne evner.

- Nicklas kom direkte hjemmefra og var en oprørsk og mistroisk ung mand, som ikke troede på, at nogen ville ham godt. Han var meget langt fra overhovedet at tænke i job, siger Stine Gregersen, der kom fra en stilling i Kriminalforsorgen og på den baggrund har mangeårig erfaring med udsatte unge, som skal finde vej tilbage til job.

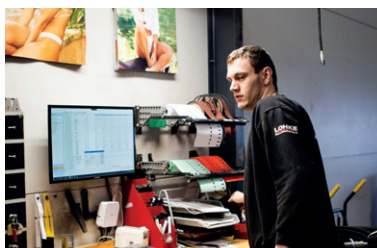
Ingen medicin

At Nicklas er lykkedes med så massiv en udvikling i løbet af et år har overrasket Stine Gregersen. Da han kom til SUF Nordsjælland, var medicinen mod ADHD nødvendig for, at han fungerede bare nogenlunde. I dag får han ingen medicin, han har færdiggjort sin STU, og han drømmer om fast job, hus og familie.

- Nicklas er et eksempel på en ung mand, som i den grad har haft brug for at få opbygget tillidsfulde relationer og mærke, at der er nogen, som har tro på ham. Derfra har han trinvis kunnet arbejde med og begynde at få skabt et andet narrativ om sig selv, siger Stine Gregersen, der nyder at følge Nicklas' forvandling hos Lohke.

- Han er en god, ung fyr med nogle sunde værdier og en god grundkerne, som vi bygger lag på, siger hun og fortsætter:

- Han er samtidig velreflekteret omkring sine sårbare punkter, og det betyder, at det er nemt at støtte ham sideløbende med, at han har fundet sit ståsted på arbejdsmarkedet.

” *Nicklas er et eksempel på en ung mand, som i den grad har haft brug for at få opbygget tillidsfulde relationer og mærke, at der er nogen, som har tro på ham.*

Stine Gregersen

TEMA › BESKÆFTIGELSE

Jeg har aldrig været betænkelig ved at ansætte en medarbejder med en diagnose. Det største problem på arbejdsmarkedet er, at vi har en ringe accept af folks forskellighed.

Ingura Daly

Peg på én i den her verden, der er perfekt!

Mark Kevin Daly driver IT-shoppen Next Data og har uden tøven ansat Casper Klastrup med Aspergers Syndrom, som blev arbejdsparat hos Special Minds i Aalborg. - Casper er en af mine bedste ansatte nogensinde, siger IT-bossen

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Mennesker med psykiske problematikker og diagnoser oplever ofte, at vejen til job er langt mere besværlig end andre. Men ikke hos Next Data i Nørresundby, der sælger og reparerer IT-udstyr og mobiltelefoner. Tværtimod kan en diagnose være et plus.

- Peg på én i den her verden, der er perfekt! Vi har alle noget, vi kæmper med, indleder irske Mark Kevin Daly, der sammen med sin hustru Ingura Daly, der oprindeligt kommer fra Letland, har drevet Next Data i fem år.

For knap to år siden ansatte han 40-årige Casper Klastrup med Aspergers Syndrom i et 16 timers flexjob, og han betegner uden tøven Casper som en af sine bedste medarbejdere nogensinde.

- Jeg havde ingen betænkeligheder, men ville derimod gerne have en af Caspers type. Han passer ind. Vi er et fællesskab her med stor loyalitet overfor hinanden. Her er ikke noget 'mig', men et 'os', siger Mark Kevin Daly.

Aldrig betænkelig

Han har selv ADHD, OCD og er ordblind, mens hans hustru har OCD. Diagnoserne har aldrig gjort det vanskeligt for dem at drive forretning. Tilfredse, loyale kunder går ind og ud ad døren i butikken.

- Jeg har aldrig været betænkelig ved at ansætte en medarbejder med en diagnose. Det største problem på arbejdsmarkedet er, at vi har en ringe accept af folks forskellighed, siger Mark Kevin Daly og fortsætter:

- Sådan nogle som Casper Klastrup og jeg storrives i mindre grupper med folk, men forventningen er ofte, at vi alle skal kunne lide at være sammen med 100 mand på en gang. Du skal aldrig smide mig i et åbent kontorlandskab med 50 andre.

Springbrættet Special Minds

Mens Mark Kevin Daly taler med entusiasme om Casper i baglokalet, hvor it-udstyr reparerer, er Casper i frontlinjen ved kunderne i butikken. Han nyder tydeligvis at servicere og have dialog med folk.

- Bare jeg kan komme herud bagved indimellem, når jeg bliver træt, så er det rigtig godt. Jeg kan rig-

tig godt lide kundekontakten, men det trætter mig også, siger Casper Klastrup.

At han i dag har en hverdag med fast job, havde han for få år siden ingen tiltro til. Fra 2010-2017 var han mere eller mindre isoleret fra verden, og hvor et par operationer i hånden kun forværrede hans fysiske og mentale tilstand. En mentor og virksomhedskonsulent fra Aalborg Kommune fik ham til Special Minds i Aalborg, som tilbyder uddannelses- og beskæftigelsesrettede forløb for unge og voksne med autisme eller lignende profil.

- Det er ubetinget det bedste, som er sket for mig. Jeg havde da jeg kom ingen tro på, at jeg ville komme ud på arbejdsmarkedet, men langsomt blev jeg bygget op, siger Casper Klastrup, der udover et praktikrettet forløb fik skabt sig et socialt liv og stadig har venner fra Special Minds.

Glæder sig til mandag

Hos Next Data er det tydeligt, at Casper har en høj stjerne blandt de i alt syv ansatte, hvor nogle er på deltid.

- Han er god med kunderne, tillidsskabende og en fantastisk personlighed, siger Ingura Daly, der så Casper Klastrup træde op på et nyt niveau, da hun for halvandet år siden blev indlagt en uge på sygehuset.

- Casper mærkede helt af sig selv, at der var brug for noget ekstra fra ham. Han steppede op og trådte i karakter og stod nu i butikken. Det niveau er han blevet på.

Next Data har aldrig oplevet, at det kræver noget særligt at have en som Casper Klastrup med Aspergers Syndrom.

- Bliver han træt eller presset trækker han sig, og det giver vi plads til. Det er ikke anderledes end for os andre. Vi får det her til at fungere uproblematisk i fællesskab og giver hinanden styrke.

Casper nikker og har fra dag ét følt sig accepteret og værdsat.

- Når det er weekend, glæder jeg mig igen til mandag og hverdagen.

”Jeg vil ud og opleve verden”

BESKÆFTIGELSE: Emil, der har Aspergers Syndrom, og som i mange år har kæmpet med en voldsom angst, som begrænsede ham, er i dag på vej til at blive uddannet kok. Et tæt samarbejde mellem uddannelse, læreplads og BOAS Mentor indfrier drømmen

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Han har altid elsket at stå i et køkken og lave mad. Aktiviteterne og fordybelsen i selve madlavningen kombineret med glæden ved at give andre mennesker gode oplevelser, er det, der fylder for 29-årige Emil, som har været indskrevet hos BOAS Mentor siden 2013. Derfor har Emil også gået med en drøm om at blive kok, så længe han kan huske.

– Jeg har i mange år håbet, at jeg ville blive i stand til at gennemføre kokkeuddannelsen, men har også vidst, at det krævede et stort personligt arbejde, da jeg bliver udfordret, når jeg skal indgå i fællesskaber og tætte relationer, siger Emil, der har Aspergers Syndrom.

Når han for sit indre blik ser for sig, hvad en uddannelse som kok, skal føre til, er han ikke i tvivl:

– Jeg vil ud og opleve verden, fordi jeg en idé om, at jeg kan lære en masse ved at rejse ud. Jeg kunne godt tænke mig at bruge min uddannelse til at komme ud og få nogle af de oplevelser. Det kunne for eksempel være på et stort skib, siger Emil, der nu synes tættere på sin drøm end nogensinde.

Han har gennemført en uddannelse indenfor catering og er nu i gang med kokkeuddannelsen, hvor han scorer topkarakterer på stribe.

– Jeg er virkelig glad for, at jeg er nået dertil, hvor jeg er med mit liv i dag, siger Emil.

Hjælp til at blive i uddannelse

Indtil for få år siden var drømmen om såvel kok-

keuddannelsen som mødet med den store verden en drøm, som havde meget ringe udsigter. Foruden Aspergers kæmpede Emil med en voldsom angst, som med jævne mellemrum begrænsede ham og slog ham tilbage, fordi han havnede i nogle situationer, hvor han fejlfortolkede sine omgivelser.

– Indimellem sker det, at tingene går skævt, og så reagerer jeg på en bestemt måde, som ikke er hensigtsmæssig, fortæller Emil.

Her har hans forløb hos BOAS Mentor været med til at ændre hans retning og finde nye veje, når der opstår vanskelige situationer. Udover at Emil gennem forskellige eksponeringsøvelser er blevet trænet i at udfordre og kontrollere sin angst, så han blandt andet i dag tør rejse på egen hånd, så har han også fået hjælp til at blive på uddannelsessporet. BOAS Mentor har således samarbejdet med de forskellige uddannelsessteder og lærepladser for at bibringe dem en forståelse for Emil og de psykiske og sociale udfordringer, der følger med Aspergers.

– Dét, som jo er det væsentlige her, er, at der ikke er en finger at sætte på Emil rent fagligt. Han ligger helt i top, når der gives karakterer, og hans faglige selvrespekt er tårnhøj, siger Arash Skelberg, som gennem seks år har været socialkonsulent for Emil. Arash Skelberg tilføjer:

– Dét, hvor Emil kan blive udfordret, er på det kommunikative og på den del, der kan trække hans angst. Her har han haft brug for støtte, men det har sam-

” *Jeg er virkelig glad for, at jeg er nået dertil, hvor jeg er med mit liv i dag.*

Emil

tidig vist, at han komme rigtig langt, hvis blot han får den rigtige støtte – og bliver mødt med en forståelse for, hvordan hans psyke er indrettet.

Emils 'oversætter'

I den sammenhæng har Arash Skelberg efter eget udsagn ageret en slags 'oversætter' i forhold til Emils omgivelser.

– En stor del af min opgave for Emil har gået ud på at forklare hans undervisere og kolleger, hvad det er, som sker, når Emil reagerer på en bestemt måde, og hvad det er et tegn på. Det handler i høj grad om at lære omgivelserne, hvordan de skal afkode de alarmsignaler, som kommer fra Emil, når han bliver presset. Det kan man ikke forvente, at de bare kan uden videre på en kokkeskole, hvor der er mange elever og få lærere og derfor mulighed for minimal støtte.

Arash Skelberg understreger her vigtigheden af, at en person som Emil samtidig har mulighed for at få den støtte, som er nødvendig for, at han kan fungere optimalt og indfri sit potentiale.

– Man kan ikke forvente, at skolen skal sende et skema til Emil fjorten dage før, han starter. Men det ved jeg, fordi jeg kender Emil, siger socialkonsulenten, der i dag har fået etableret et tæt samarbejde med en vejleder på kokkeskolen. De to sørger i fællesskab for, at Emil får de informationer, han har brug for i god tid.

Kontakt i brændpunktet

Men det er ikke kun i dialogen med uddannelsesplads og læreplads, at Emil oplever, at han har brug for at kunne trække på Arash Skelberg. Hvis kommunikationen i køkkenet eksempelvis går skævt med nogle af de andre, og Emil ikke kan gennemskue, hvad de andres hensigter er, kan han stadig blive udfordret. Men så ringer han til Arash Skelberg.

– Hvis Emil står i et brændpunkt, hvor han mest af alt har lyst til at stikke af fra skolen, griber han fat i mig, og så taler vi om det. Og det er uanset, hvornår på døgnet det er. Typisk handler det om, at Emil er havnet i en situation, som han ikke kan finde ud af at komme ud af igen. Ni ud af ti gange lykkedes det at få Emil til at falde ned og vende tilbage til skolen eller sine kolleger, siger Arash Skelberg, der tilsvarende kommer på jævnlige besøg på uddannelsesstedet eller lærepladsen for at følge op på, hvordan tingene står til.

– Ofte handler det om at tage tingene i opløbet, siger Arash Skelberg.

Emil bryder ind:

– Hvis ikke Arash af og til havde trådt til, havde jeg ikke stået der, hvor jeg er i dag, hvor jeg kan se, at jeg rent faktisk kan komme i mål med min uddannelse.

– Jeg er helt sikker på, at din drøm nok skal lykkes, slutter Arash Skelberg.

Emil er i dag i lære som kok. Skoledelen foregår på fuld tid, mens læretiden er sat ned til 26 timer ugentlig. Emil forventer at blive færdiguddannet som kok medio 2022.

Jeg har det **til**
fælles med den
hjemløse og
stofmisbrugeren,
at de som jeg
ønsker **et værdigt**
og **håbefuldt liv**

Foto: Jes Larsen, Territorium.

DEN SOCIALE PROFIL: Filosoffen og erhvervsmanden Morten Albæk er udråbt til en af verdens mest kreative erhvervsfolk. Hans hjerte og intellekt banker for, at hvert enkelt menneske forfølger det meningsfulde liv, og så ser han et stort behov for et mere rummeligt arbejdsmarked og et nyt blik på udsatheden

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Lige siden Morten Albæk blev færdig med filosofistudierne på Aarhus Universitet i 2002, har han ejet evnen til at markere sig i offentligheden med markante budskaber, som ikke sjældent bryder med tidens gængse selvopfattelser af mennesket, arbejdslivet og samfundet. I de sidste 10 år har han særligt været optaget af, hvordan mennesker hjælpes i retning mod mere meningsfulde liv.

- For mig er det helt og aldeles afgørende, at så mange mennesker som overhovedet muligt kan leve et så meningsfuldt liv som overhovedet muligt. Den absolutte majoritet af alle mennesker er født med potentialet til at leve et for dem meningsfyldt liv, og jeg har dedikeret mit filosofiske virke og min virksomhed til blandt andet at studere de barrierer, der forhindrer, at vi banalt sagt kan leve et godt liv, et værdigt og håbefuldt liv. At hver enkelt af os, med al den erkendelse, vi har akkumuleret gennem tilværelsen, kan se bagud, til siden og fremad med selvværd og selvrespekt, siger Morten Albæk.

Morten Albæk er filosoffen, som hurtigt gjorde kometkarriere i erhvervslivet og bevægede sig til tops i både Danske Bank og Vestas. I 2011 gik han i kødet på sin egen generation med bogen "Generation fucked up?"

"Min generation er den mest ansvarsløse, navlebeskuende og egocentriske generation, der nogensinde er blevet sat på Moder Jord," lød hans bastante budskab dengang.

De udsætter sig

Da SUF Magasinet retter henvendelse til Morten Albæk med en forespørgsel om at bidrage med sine perspektiver på det udsatte liv og på skabelsen af det rummelige arbejdsmarked, er han ikke sen til at slå til.

- Titusindvis af unge, voksne og ældre er i en eksistentiel forstand udsatte, fordi de udsætter sig selv for livets meningsløshed langt mere, end hvad der er værdigt, og end hvad deres sind kan holde til, siger Morten Albæk og peger bl.a. på en undersøgelse fra Maryfonden sidste år, der viste at omkring 350.000 danskere over 16 år oplever alvorlig ensomhed.

- Når jeg insisterer på, at vi bør vinde modet og overskuddet til at gå efter, hvad der giver mening for os, så er det vigtigt at pointere, at budskabet er henvendt til det såkaldte ressourcestærke men-

neske. Det menneske, der har haft ressourcerne i sig eller omkring sig til at tage sig en uddannelse, til at få sig et arbejde og til at sørge for tag over hovedet. Den opfordring er ikke henvendt til det i klassisk forstand udsatte menneske, for hvem livet enten momentarisk, permanent eller kronisk kan være et socialøkonomisk fængsel, pointerer Morten Albæk.

Det omfavnende skub

Filosoffen stiftede for små fem år siden den internationale rådgivningsvirksomhed Voluntas, som bl.a. rådgiver virksomheder, offentlige instanser og

” *Det klart mest problematiske er tanken om, at de såkaldt udsatte er sat udenfor døren til de mere ressourcestærkes medmenneskelighed og dermed ekskluderet fra vores omsorg.*

Morten Albæk

regeringer i at skabe og drive meningsfulde kulturer og samfund. Den danske samfundsopgave i forhold til udsatte er han ikke i tvivl om.

- Som samfund bør vi kultivere og fremelske et overskud til at udvise næstekærlighed og solidaritet til de værdigt trængende, der af forskellige årsager ikke har ressourcer nok til selv at skabe sig en så meningsfuld plads i verden som overhovedet muligt. Disse mennesker har brug for et omfavnende, men kærligt skub og en vedholdende kærlighed, for at de vinder overskud og mod til at gå efter, hvad der giver mening for dem, siger Morten Albæk og fortsætter:

- Set med samfundsøkonomiske briller er det et kæmpestort tab, at en alt for stor del af befolkningen i den arbejdsdygtige alder ikke finder den mening i livet og med deres arbejde, som de har potentialet til.

Filosoffen om udsatheden

Morten Albæk er samtidig stærk kritisk overfor den tænkning og kategorisering, som opstår omkring udsatte og ikke-udsatte mennesker.

- Det klart mest problematiske er tanken om, at de såkaldt udsatte er sat udenfor døren til de mere ressourcestærkes medmenneskelighed og dermed ekskluderet fra vores omsorg, siger han og appellerer til en ny tænkning:

- Vi bliver nødt til at starte med at minde os selv og hinanden om, hvad de udsatte og ikke-udsatte har til fælles, altså hvad der forbinder og forener os alle som mennesker. For nok er jeg så privilegeret, at jeg i høj grad lever et meningsfuldt liv, men jeg har ikke desto mindre det tilfælles med den hjemløse og stofmisbrugeren, at de så vel som jeg ønsker et værdigt og håbefuldt liv – et liv rigt på kærlighed og mening. Så i stedet for at tale om, hvorvidt nogen er udsatte eller ej, om nogen er udenfor eller indenfor, så giver det mere mening at tage vores

afsæt i at demontere illusionen om, at det perfekte menneske findes. Den opfattelse er ganske enkelt et fatamorgana.

Opgøret med det perfekte

Vi mennesker er nemlig alle, påpeger filosofen, skabt uperfekte.

- Hvad end det handler om fysiske, intellektuelle, sociale, økonomiske begrænsninger eller handicap, så har vi allesammen vores fejl og mangler og er med andre ord per definition uperfekte. Og naturligvis er der nogle i vores samfund, som har et væsentligt ringere udgangspunkt i livet end andre qua størrelsen og mængden af deres begrænsninger, og derfor opfordrer jeg de ressourcestærke af os til at hjælpe de resourcesvage bedst muligt.

Morten Albæk taler i den sammenhæng om et humanistisk verdenssyn, om at alle liv og alle mennesker principielt er lige meget værd, hvad end de benævnes som udsatte eller ikke-udsatte.

- Vi bør generelt som samfund være mindre optaget af kasser og etiketter og mere optaget af at tænke på menneskers individuelle behov. Først og fremmest bør vi være optaget af menneskers behov for at finde mening og dernæst for, hvordan vi indretter vores liv, arbejdspladser og samfund, således at vi tager højde for, at hvad der er meningsfuldt for ét menneske, ikke nødvendigvis er det samme for et andet.

Nye krav til arbejdsmarkedet

Når Morten Albæk taler, leder han ofte efter overensstemmelser mellem det enkelte menneskes søgen efter eksistentiel mening og det omgivne samfund. Arbejdsmarkedet spiller her en overordentlig stor rolle, og Albæk er ikke imponeret over den rummelighed, som vi præsterer.

- Det danske arbejdsmarked er ikke rummeligt overfor udsatte. Men det er heller ikke synderligt rummeligt for de såkaldte ikke-udsatte. Hvis man kigger på antallet af mennesker, som ganske vist

Vi bliver nødt til at starte med at minde os selv og hinanden om, hvad de udsatte og ikke-udsatte har til fælles, altså hvad der forbinder og forener os alle som mennesker.

Morten Albæk

ikke vil falde i gruppen for udsatte, men som må strække våben eller give op på grund af stress, angst, depression eller ensomhed, så er der meget, der tyder på, at vi fundamentalt set har indrettet arbejdsmarkedet forkert, siger han og fortsætter:

- Det er en problematik, der rækker videre og stikker dybere end blot til, hvad angår rummeligheden for de klassificerede udsatte. En løsning på den problemstilling starter med en anerkendelse af, hvor stor betydning arbejdet har for vores ve og vel. Når man kigger på, hvor stor indflydelse god versus dårlig ledelse har på vores velbefindende, så står det klart, at et arbejdsmarked står med et kæmpe ansvar, en kæmpe mulighed og ultimativt en masse menneskeskæbner i hænderne.

Det særlige ansvar

For Morten Albæk er der ikke nogen nem opskrift på, hvordan udsatte på arbejdsmarkedet ikke forbliver udsatte, men derimod bliver ligeværdige, kompetente medarbejdere med de sårbarheder, psykiske og fysiske udfordringer, som knytter sig til den enkelte?

- Det starter ikke med overskomster. Det starter med, at vi som mennesker lærer os selv, at der er en fundamental forskel på ligestilling og ligeværd, og at vi allesammen er ligeværdige som mennesker, selvom vi ikke er stillet lige i livet. Vi er per definition som mennesker lige meget værd, og ud fra den tankegang er det moralsk logik for burhøns, at de bredeste skuldre skal bære de tungeste læs med tanke på det fælles bedste.

At være stor virksomhed og lede mange medfører de brede skuldres ansvar:

- Vi må forstå, at det særligt er de store, konsoliderede virksomheder, snarere end tandlægevirksomheden eller den nystartede virksomhed, der har en særlig ledelsesmæssig forpligtelse til at lede og inspirere sine medarbejdere med en tålmodighed, en overbærenhed og en forståelse for, at et potentielt tab i profitabilitet kan opvejes i humanitet, og at en bundlinje ikke kun bør have monetære målsætninger, men også moralske.

Hastighed er Gud

Morten Albæk er kritisk overfor udviklingen på arbejdsmarkedet.

- Hvis det arbejdsmarked, der er i dag, skal kunne rumme flere af de såkaldte udsatte, så kræver det både økonomisk og mentalt overskud ude på arbejdsmarkedet. Her må vi ganske enkelt og desværre konstatere, at noget arbejder imod, nemlig at de såkaldte ressourcestærke har nok at gøre med at finde eget rum og egen mening på et arbejdsmarked, hvor alt for mange er ved at få eksistentiel og bogstavelig åndenød af at være underlagt en arbejdsmæssig ideologi, hvor hastighed er ophøjet til Gud.

Og med den form for nutidig afgudsdyrkelse får den gammelkapitalistiske verdensorden også et skud fra hoften af filosofien:

- Vi har indrettet vores virksomheder og organisationer ud fra en gammelkapitalistisk verdensorden, hvor mennesker betragtes som ressourcer, og hvor den eneste målestok for en handlingsværdi er, om den er legal, ikke om den er moralsk eller menneskelig. Jeg mener, det er på høje tid, at vi som samfund tager

et opgør med denne forældede og kyniske skalten og valten med mennesker, som den gamle kapitalisme repræsenterer, for at lade den erstatte af en humanistisk kapitalisme, der er baseret på den moralske erkendelse, at kvaliteten af dine økonomiske resultater ene og alene afhænger af, hvordan de er opnået.

Morten Albæk tror samtidig på, at vi kan mere, end vi gør, til glæde for os selv og for dem, som har brug for en støttende hånd.

- Det er fuldstændigt afgørende, at vi begynder at stille højere moralske krav til os selv, således at vi – så snart vi har fået egen eksistentielle og forretningsmæssige iltmaske på – straks hjælper sidemanden, den socialt udsatte, ud fra en øget bevidsthed om dels, at alle mennesker er lige meget værd, og dernæst at værdien af penge afhænger af, hvordan de er tjent, slutter han.

” Hvis det arbejdsmarked, der er i dag, skal kunne rumme flere af de såkaldte udsatte, så kræver det både økonomisk og mentalt overskud ude på arbejdsmarkedet.

Morten Albæk

Morten Albæk

Morten Albæk (f. 1975) er filosof, forfatter og founder af rådgivningsvirksomheden Voluntas, der har 32 medarbejdere og kontorer i København og Tunis. Voluntas rådgiver virksomheder, fonde, ledere og regeringer i, hvordan man skaber, tilpasser og driver meningsfulde kulturer, brands og samfund. Morten Albæk er forfatter til flere bøger senest den filosofiske bestseller og prisvinder 'Ét liv, Én tid, Ét menneske: Hvordan vi glemte at leve et meningsfuldt liv.' I 2014 kom han på Fast Companys liste over de 1.000 mest kreative erhvervsfolk, og i år er han kåret til at være blandt verdens 20 mest betydningsfulde individer i de første 20 år af det 21. århundrede inden for marketing.

Foto: Jes Larsen, Territorium.

Den sociale profil

I hvert nummer af SUF Magasinet indgår "Den sociale profil". Vi går tæt på et menneske, som taler indefra eller udefra på det sociale område, og som bidrager med debat og refleksion over det sociale område og mennesker i udsatte positioner. Du møder politikere, kunstnere, eksperter osv.

”Min store barriere er min generthed, og at jeg har svært ved at snakke med andre.

Ung fra frivillighedsprojektet

”Jeg vil bare gerne se, at andre mennesker sejrer”

Der blev skålet og udvekslet erfaringer, da SUF og Center for Frivilligt Socialt Arbejde afholdte den sidste workshop i ambitiøst frivillighedsprojekt, som har uddannet unge i forløb hos SUF til at blive ressourcepersoner for andre unge i sårbare livssituationer

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ) · Fotos: Emil Ryge Christoffersen

– Det har været en rutsjebanetur at kaste sig ud i det her, og nogle gange har jeg været nødt til at træde til side og tænke på mig selv. Men jeg er hamrende stolt over, at jeg i dag er kommet i mål, og jeg har undervejs lært enormt meget om mig selv.

Det er en regnfuld lørdag på en af de sidste vinterdage i 2020, og hos SUF Eremitterne på Vesterbrogade i København er unge, socialkonsulenter fra SUF og repræsentanter fra Center for Frivilligt Socialt Arbejde samlet for at evaluere og markere det frivillighedsprojekt, som over to år har søgt at afdække, hvordan unge, der er indskrevet hos SUF, bliver til frivillige ressourcepersoner for andre unge i sårbare livssituationer.

En af dem, som har været med fra begyndelsen, er Victoria, som er indskrevet hos SUF Albertslund. Da projektet for to år siden blev skudt i gang, sagde hun om det potentiale, hun umiddelbart så i projektet:

”Det afgørende er, at vi får fortalt, hvad der rent faktisk findes af muligheder, hvad enten det er krisecentre for voldsramte kvinder, eller at der er frivillige i for eksempel SUF, som er klar til at støtte op.”

Hårdt og lærerigt

I dag – næsten et år senere – er hun en masse erfarligere.

– Der er jo en grund til, at jeg er indskrevet i SUF, og jeg har mange ting, som jeg selv skal arbejde med. Derfor har det også indimellem været grænseoverskridende for mig at skulle være frivillig for en anden ung. Jeg ville det så meget, men jeg blev indimellem bange for, at jeg ikke gjorde det godt nok, fortæller Victoria, som undervejs i frivillighedsprojektet fik så megen angst, at hendes socialkonsulent var nødt til at trække Victoria til side, så hun kunne tage vare på sig selv.

Alligevel har Victoria på intet tidspunkt fortrudt sin deltagelse i frivillighedsprojektet.

– Selvom det har været hårdt, så har det også været utrolig lærerigt, og jeg har lært en masse om, hvor

og hvordan jeg sætter mine grænser i relationen med andre. Og jeg har samtidig fundet ud af, at jeg har noget at give til andre, siger Victoria.

Sårbare tanker

Og det er netop erfaringer som Victorias, der er årsagen til, at de unge og deres socialkonsulenter er samlet denne lørdag til en foreløbig sidste workshop, der sluttet af med uddeling af frivillighedsbevis og festmiddag. Det er tid til at få sammenfattet nogle af de mange oplevelser, som projektet har budt på.

De unge og socialkonsulenterne samles i grupper, og i den næste halvanden time interviewer de hinanden om barrierer, erfaringer, interesser og muligheder i det frivillige arbejde. Der åbnes for såvel

de sårbare tanker som de konkrete forslag til den frivillige indsats. De unge fører an:

”Jeg vil bare gerne se, at andre mennesker sejrer!”

”Min store barriere er min genertthed, og at jeg har svært ved at snakke med andre.”

” *Fysisk aktivitet er en god ting, fordi det giver mulighed for at binde an med andre.* ”

Ung fra frivillighedsprojektet

”Fysisk aktivitet er en god ting, fordi det giver mulighed for at binde an med andre.”

Omsorgsgen på hård prøve

Fra sidelinjen følger Margrethe Langer, regionsdirektør i SUF, de mange input fra de frivillige unge og socialkonsulenterne.

– Det interessante ved det her projekt har helt overordnet været at se på, hvad der sker, hvis vi pludselig sætter de unge fri og ser dem som en ressource fremfor nogen, der skal hjælpes og som vi skal lede en udviklingsproces for, siger Margrethe Langer, der af samme grund ikke lægger skjul på, at noget af det, som hun var spændt på, da projektet gik i gang, var, om de frivillige ville magte opgaven.

– SUF-frivillig har udfordret os på vores egen risikovillighed og tillid til, at de unge frivillige ved, at vi hele tiden er der for dem – også når det er svært, og de for eksempel har vanskeligt ved at finde overskud til at sætte grænser.

Noget af det, som Margrethe Langer har været sær-

ligt optaget af, er det rolleskift, som socialkonsulenterne har skullet påtage sig.

– Socialkonsulenternes tilgang til projektet har været fuldstændig afgørende for, at projektet er blevet en succes. Hvor de normalt er eksperterne og de fagprofessionelle, har deres opgave i SUF-frivillig snarere været at facilitere og understøtte den unge og den frivillige. Det har betydet, at socialkonsulenterne har skullet tøjle deres bekymringer og forestillinger om alt det, der kunne gå galt. Deres omsorgsgen har virkelig været sat på en hård prøve, men det har samtidig løftet dem, at de har været i stand til det, siger Margrethe Langer.

Vi kommer med vores liv

Inden frivillighedsdagen lukkes ned, kalder Malthe Lindholm Sørensen, analysekonsulent hos Center for Socialt Frivilligt Arbejde, til fælles samling i det store opholdsrum. Han har forberedt en række spørgsmål, som han vil vende med hele deltagergruppen.

– Kan I genkende det med at være en ressource for en anden ung?

– Ja! Mange af de bekymringer, som den unge, jeg har været frivillig for, går rundt med, kender jeg fra mig selv. Samtidig kan jeg heldigvis se, at det er ved at være længe siden, at jeg selv havde det sådan. Men jeg kan stadig nemt sætte mig ind i, hvordan det var at føle, at der ikke var nogen vej ud. På den måde føles det godt, at min historie får betydning for en anden, ligesom det føles godt, at jeg selv i dag er et andet sted i mit liv, lyder svaret fra en af de unge.

Malthe Lindholm Sørensen fortsætter:

– Er der noget, som den unge har lettere ved at tale med jer om end socialkonsulenten?

– Det tror jeg helt klart. Socialkonsulenten kommer med en masse faglighed, men vi kommer med vores liv, svarer en anden af de unge.

Malthe Lindholm Sørensen går videre:

– Hvad oplever I, at der er sket i løbet af projektet? Socialkonsulent Karina Soltau tager ordet:

– Mit primære arbejde har hele tiden været fokuseret på min unge, men nu har vi samtidig haft noget andet, nemlig det frivillige arbejde for en anden ung, som har betydet en form for pause fra noget af alt det selvarbejde, som min unge hele tiden knokler med.

Pernille Tanghøj Christensen er enig:

– Jeg synes, det har været fedt, at jeg sammen med den unge har været med i et projekt, hvor det ikke handlede om SUF eller SUF Nordsjælland, men om ligeværdigheden i selve projektet.

Ny kollega-type

Margrethe Langer er ikke i tvivl om, at SUF-frivillig kommer til at pege videre frem:

– De frivillige er blevet en del af den samlede organisation og et element og en ressource i SUF, som vi fremadrettet skal indtænke. De skal ikke efterlades fragmenterede som nogle, vi skal gøre noget for, de skal derimod ses som en reel styrke, en ny "kollega-type", der rummer nogle reelle ressourcer, som vi aktivt skal gøre brug af i vores samlede tilbud, siger Margrethe Langer.

SUF-frivillig

SUF-frivillig er et landsdækkende 2-årigt projekt, hvor unge, der enten har afsluttet eller er på vej ud af et forløb hos SUF, bliver tilknyttet andre indskrevne unge som ressourcepersoner. Der er tale om en kombineret uddannelse og mentorordning, hvor såvel den unge frivillige som den indskrevne unge opnår styrkede sociale kompetencer.

Hvilken frivillighedstype er du?

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) peger på 7 arketyper for frivilligt arbejde:

1

Idealisten – ”Jeg er frivillig, fordi jeg støtter en højere sag!”

2

Netværksbyggeren – ”Jeg er frivillig for at opbygge mit sociale netværk!”

3

Aktivitetsdeltageren – ”Jeg er frivillig for at kunne deltage i en aktivitet!”

4

Kompetencejægeren – ”Jeg er frivillig, fordi jeg ønsker at dygtiggøre mig!”

5

Lokalsamfundsaktøren – ”Jeg er frivillig, fordi jeg ønsker at styrke lokalsamfundet!”

6

Problemløseren – ”Jeg er frivillig, fordi jeg ser et problem, som jeg gerne vil være med til at løse!”

7

Den fag-frivillige – ”Jeg er frivillig, fordi jeg gerne vil udvikle min faglighed!”

Den stadige søgen efter det magiske øjeblik

Få sekunders åbenhed og intenst nærvær mellem den unge og socialkonsulenten kan få betydning for resten af den unges liv. – Du skal låne dig selv ud for at skabe disse sjældne øjeblikke, siger Morten Bruun Pedersen, afdelingsleder, SUF Sydsjælland

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Morten Bruun Pedersen glemmer det aldrig. Det ganske særlige øjeblik, som opstod, da han som socialkonsulent stod med en ung mand, Casper, der var indskrevet i SUF Sydsjælland, og ventede på færgen i Rødby. De skulle på udflugt, for som Morten Bruun Pedersen udtrykker, så er det så "fedt at være undervejs sammen".

Mens de stod og kiggede på, at landgangen langsomt åbnede, faldt snakken på den unges drømme om fremtiden. Det havde den gjort så tit, men denne dag var det anderledes. En pludselig indskydelse fik Morten Bruun Pedersen til at pege på gelænderet, som passagerne greb fat i, da de begyndte at gå ombord på færgen.

– Jeg sagde til Casper, at han skulle prøve at forestille sig, at hans liv var dét gelænder, og at han samtidig skulle tænke, at de små sammenføjninger i gelænderet var de udfordringer, han ville møde på sin vej, fortæller Morten Bruun Pedersen.

– Jeg vil gerne være lastbilchauffør, svarede Casper, mens han spejdede ud mod gelænderets slutning.

– Ok, svarede Morten Bruun Pedersen og pegede på sammenføjningen tættest på.

– Hvilken udfordring ser du som det første?

– Jeg skal have afsluttet min skolegang, lød svaret.

Morten Bruun Pedersen pegede videre op ad gelænderet til den næste sammenføjning.

– Og hvad er den næste udfordring?

– Jeg skal ind på landtransportskolen!

Sådan fortsatte det. Sammenføjning for sammenføjning, udfordring for udfordring.

– I de få minutter, hvor vi snakkede om gelænderet i Rødby som et billede på Caspers liv, faldt hele hans fremtid på plads, siger Morten Bruun Pedersen, der er afdelingsleder i SUF Sydsjælland, som arbejder med unge og voksne, der af forskellige grunde ikke kan bo sammen med andre.

Opmærksomheden der intet lader passere

I dag tænker Morten Bruun Pedersen tilbage på samtalen med Casper, hver eneste gang han står ved gelænderet i Rødby.

– For mig står oplevelsen som en evig påmindelse om, hvor vigtigt det er, at du tør være autentisk i det her arbejde. Du skal turde låne dig selv ud for at skabe disse sjældne øjeblikke, hvor du flytter en ung for resten af livet, siger Morten Bruun Pedersen og uddyber:

– Hvis du er parat til at låne dig selv ud og stille dig til rådighed – med din sikkerhed, din nysgerrighed og med det overblik, som den unge stort set aldrig har – så kan den unge opleve et øjeblik, som det er din opgave at gribe. Et øjeblik, hvor du kan nå længere, end hvad der kan formuleres i tre fagbøger.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Morten Bruun Pedersen understreger, at det at låne sig selv ud kan finde sted på mange niveauer.

– Står du med en ung, som ikke kan finde ud af retningen i sit liv, så er det dit overblik, du låner ud. Står du med en ung, som er bange, er det din tryghed, du låner ud. Og står du med en ung, der ikke kan finde ud af overholde den plan, I har lagt, så er det din rygrad, du låner ud. Det er situationen, som byder det, du låner ud af dig selv, og det er her, at der kan opstå det næsten magiske øjeblik, der kan få vidtrækkende betydning for den unges liv.

Morten Bruun Pedersen tænker over sine ord, så tilføjer han:

– Men selvom du er personlig, må du aldrig blive privat, for så bliver det for hårdt. Der skal altid være en lille tue, som du kan hoppe over på, som er din. Egentlig kan øjeblikket skæres ned til en ærlighed kombineret med en opmærksomhed, som ikke tillader, at det særlige øjeblik passerer. Et øjeblik, som kendes på, at der pludselig opstår en intens og forpligtende kontakt, og hvor du skal kæmpe for at fastholde netop den kontakt, fordi det vil opleves som et svigt, hvis kontakten brydes. Det vil føles som en tabt mulighed. Det interessante er, at du aldrig er i tvivl, når et sådant øjeblik opstår.

At vende forlegen tilbage

De gange, hvor Morten Bruun Pedersen har oplevet de livsforandrende øjeblikke i relationen til en ung,

”

Hvis du er parat til at låne dig selv ud og stille dig til rådighed – med din sikkerhed, din nysgerighed og med det overblik, som den unge stort set aldrig har – så kan den unge opleve et øjeblik, som det er din opgave at gribe.

Morten Bruun Pedersen

har han efterfølgende mærket glæden ved at have opnået noget vigtigt, men også en form for forlegenhed, der for en stund kiler sig mellem ham og den unge.

– Det magiske øjeblik, som du deler med en ung, kan have været så intenst og vigtigt, at begge bag efter har behov for at trække sig lidt væk fra hinanden, fordi det i sig selv er en øvelse at vende tilbage til normaliteten, forklarer Morten Bruun Pedersen og vender tilbage til oplevelsen i Rødby for efterhånden flere år siden.

Da han og Casper senere samme dag vendte hjem, kontaktede Casper sine forældre og fortalte, at han nu vidste, hvad han ville med sit liv. Ordene kom til at holde stik. I dag er han lastbilchauffør.

– Jeg er ikke i tvivl om, at det var det øjeblik, vi havde sammen ved gelænderet i Rødby, som endte med at blive udslagsgivende for retningen i hans liv, siger Morten Bruun Pedersen og slutter:

– Den følelse, du som socialkonsulent sidder tilbage med, når du har haft et sådant øjeblik med en sårbar ung, er, at du selv er blevet et smukkere menneske, fordi du har gjort noget smukt sammen med en anden.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Hybridmodellen vinder frem

Kombinationen af bolig i egen pavillon, hverdagen sammen med en familie og nem adgang til professionel støtte blev født som model for mere end 15 år siden. I dag er modellen i stigende grad efterspurgt af kommuner

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Det var den umiddelbare indskydelse, som ramte Christen F. F. Bisgaard, da han som nyansat afdelingsleder i SUF Djurs i 2019 for første gang stiftede bekendtskab med den såkaldte hybridmodel. En model, som er udviklet af Den Sociale Udviklingsfond (SUF), og som forener det bedste fra døgninstitution, familiepleje, bo-selv-tilbud og familierammen.

I hybridmodellen tilbydes den unge en pavillon, der placeres i tilknytning til en mesterlærefamilie, som tilsammen bidrager til, at den unge kan udvikle sin selvstændighed, samtidig med at der er adgang til ansvarlige voksne lige uden for døren.

– Jeg kom til SUF fra en stilling i et forsorgstilbud for unge hjemløse, som på mange måder manglede lige netop dét, som hybridmodellen kan, nemlig at fjerne det institutionsagtige til fordel for et almindelig dagligdags og lavpraktisk liv sammen med en familie, der stiller deres liv og hjem til rådighed. Den unge bliver både fysisk og følelsesmæssigt en

del af et familiært fællesskab, hvilket ofte repræsenterer det stik modsatte af, hvad den unge tidligere har oplevet, siger Christen F. F. Bisgaard.

– Dét, der kommer tættest på hybridmodellen, er nok frivillige mentorer og plejefamilier, men modellen er og kan alligevel noget ganske andet, fordi den unge rent faktisk får sin egen bolig, tilføjer han.

Kort responstid

At hybridmodellen i den grad har slået an, vidner dens udbredelse om. For blot tre år siden fandtes modellen kun i SUF Syd i Kolding og SUF Sydsjælland. I dag tilbydes den af yderligere to SUF-afdelinger, nemlig SUF Djurs og SUF Albertslund. Alene i SUF Djurs er der etableret tre hybridfamilier, og de næste to er på vej.

– Hybridmodellen giver først og fremmest den unge en følelse af at have sit eget, men uden at den unge af den grund føler sig alene, siger Christen F.

A photograph showing two men sitting at a wooden table, playing cards. The man on the left is wearing a black t-shirt and has a tattoo on his left arm. The man on the right is wearing a white t-shirt. On the wall behind them is a poster that reads "EVERY DAY IS ANOTHER OPPORTUNITY TO CHANGE YOUR LIFE".

” *Hybridmodellen giver først og fremmest den unge en følelse af at have sit eget, men uden at den unge af den grund føler sig alene.*

Christen F. F. Bisgaard

Fotos: Emil Ryge Christoffersen

F. Bisgaard, der fra sine tidligere forskellige institutioner for socialt udsatte husker, at de unge ofte isolerede sig.

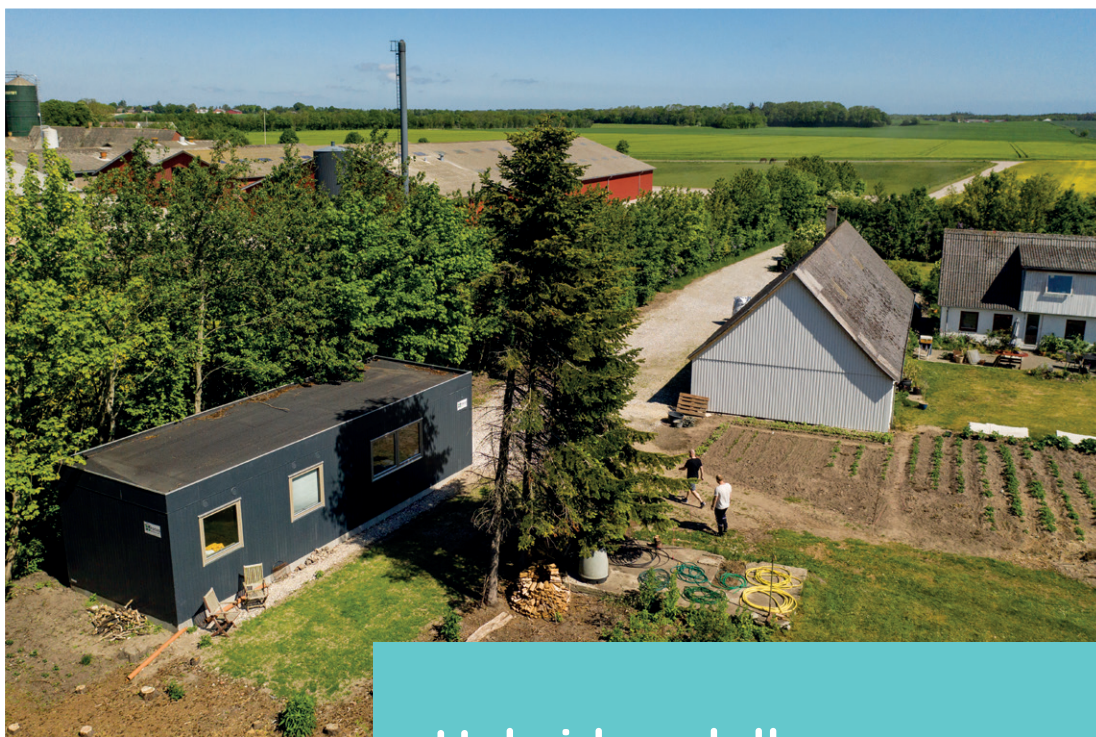
– Når man opsøgte dem, var det ofte deres dagsform, der bestemte samværet. Her kan hybridmodellen nogen andet, fordi samværet med familien er så tæt på, og det giver en helt anden responstid, når det drejer sig om at få løst de problemer, som opstår lige nu og her.

Socialkonsulent i nøglerolle

I den sammenhæng fremhæver Christen F. F. Bisgaard, at den professionelle socialkonsulent fra SUF spiller en helt central rolle.

– Den professionelle hjælp er tæt på, fordi vi i SUF har et rådighedsprincip, der går ud på, at socialkonsulenten skal være tilgængelig døgnet rundt, siger Christen F. F. Bisgaard og fortsætter:

- Det er ligeledes socialkonsulenten, som sørger for, at der bliver skabt en struktur, der er tilpasset den unges udviklingsniveau, ligesom det også er socialkonsulenten, der assisterer den unge i eksempelvis dialogen med myndigheder eller job og beskæftigelse.

Hybridmodellen:

Hybridmodellen – efter §§ 107, 66, 76 og 85 – har vist sig at være en succesfuld socialpædagogisk løsning for unge i alderen fra 15 år, som ikke er parate til et liv i egen bolig. Modellen blev udviklet tilbage i 2004 til en 13-årig pige, som gennem tre år havde haft ansvaret for sin misbrugsmor, og som følge heraf var blevet for moden og selvstændig til at kunne leve i en traditionel plejefamilie, men som samtidig var for ung til at klare sig selv. Hybridmodellen tilbydes i dag af SUF Djurs, SUF Syd, SUF Albertslund og SUF Sydsjælland.

De kaster sig ind i kampen for **webtilgængelighed** i det offentlige

EU forlanger, at samtlige myndigheder gør deres websteder tilgængelige for mennesker med forskellige handicap. IT-virksomheden Special Minds IT, som hører under SUF, skal være med til at sikre, at fremtidens digitale verden vinder på inklusion.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ)

Digitaliseringen buldrer derudaf, men alligevel er der en stor gruppe mennesker, som gang på gang bliver hægtet af i den digitale verden. Det gælder blandt andre ældre samt mennesker med fysiske handicap – svagtseende, døve osv. – og det gælder mennesker med særlige kognitive udfordringer. Undersøgelser dokumenterer, at alt fra dårlig læsbarhed til uforståelige ikoner gør, at hver femte webbruger opgiver at gennemføre et køb eller finde en bestemt service, når de besøger en hjemmeside. Det skal der nu rettes op på.

EU har vedtaget et såkaldt webtilgængelighedsdirektiv, som i Danmark er indført som Lov om webtilgængelighed. Loven betyder, at samtlige offentlige hjemmesider skal være tilgængelige for alle borgere senest i september 2020. En af de IT-virksomheder, der skal sikre, at fremtidens digitale verden kommer til at vinde på inklusion, er Special Minds IT, en socialøkonomisk virksomhed under Den Sociale Udviklingsfond.

– Dét, som der bliver brug for i de kommende måneder, er minutløse gennemgange, tests og forbedringer af de eksisterende hjemmesider, så der fra og med slutningen af september kan leveres en tilgængelighed, der lever op til EU's krav. Det er en opgave, som vores IT-konsulenter har alle forudsætninger for at påtage sig, siger Orla Pedersen, udviklingschef hos Special Minds IT.

Enestående kompetencer

Selvsikkerheden kommer ikke af ingenting. IT-konsulenterne hos Special Minds er nemlig mennesker med en autismeprofil, der besidder nogle ganske særlige kompetencer, når det gælder fejlsøgning, test og kvalitetssikring. Samtidig kender IT-konsulenterne selv til, hvordan en hjemmeside kan virke udfordrende og ekskluderende. Det kan for eksempel være hjemmesider, der indeholder et nedtællingssystem, som har til formål at få folk til at foretage et hurtigt køb, men som for mennesker med autisme kan fremkalde en stressreaktion.

– Set i lyset af, at vi har IT-konsulenter, som på den ene side selv er en del af målgruppen, der risikerer at blive digitalt ekskluderet, men som på den anden side har nogle enestående kompetencer indenfor test og analyse, er det en fantastisk mulighed, at vi nu kan komme til at arbejde med digital inklusion, siger Orla Pedersen.

Stærkt set-up

Special Minds har indgået et tæt samarbejde med konsulentvirksomheden Inklusio, der tager sig af den strategiske og organisatoriske rådgivning, når de offentlige myndigheder i den kommende tid skal i gang med at forbedre deres hjemmesider.

– Jeg synes, at vi har fået et rigtig stærkt set-up, som jeg forventer, at mange myndigheder vil finde interessant, slutter Orla Pedersen

special minds it

Special Minds IT er en specialiseret IT-virksomhed, som leverer løsninger indenfor bl.a. test, automatisering, webtilgængelighed, scanning, datakonvertering og migrering. Virksomheden, der hører under Den Sociale Udviklingsfond, har succes med at ansætte medarbejdere med autismeprofil. Det er mennesker, som har særligt veludviklede evner, når det drejer sig om evnen til at teste, finde fejl og kvalitetssikre digitale systemer.

Læs mere på www.specialmindsit.dk

Digital inklusion

EU har besluttet, at samtlige myndigheder senest den 23. september 2020 skal sikre, at websteder er tilgængelige for borgere med forskellige handicaps. Fra 2021 gælder kravene også mobilapplikationer.

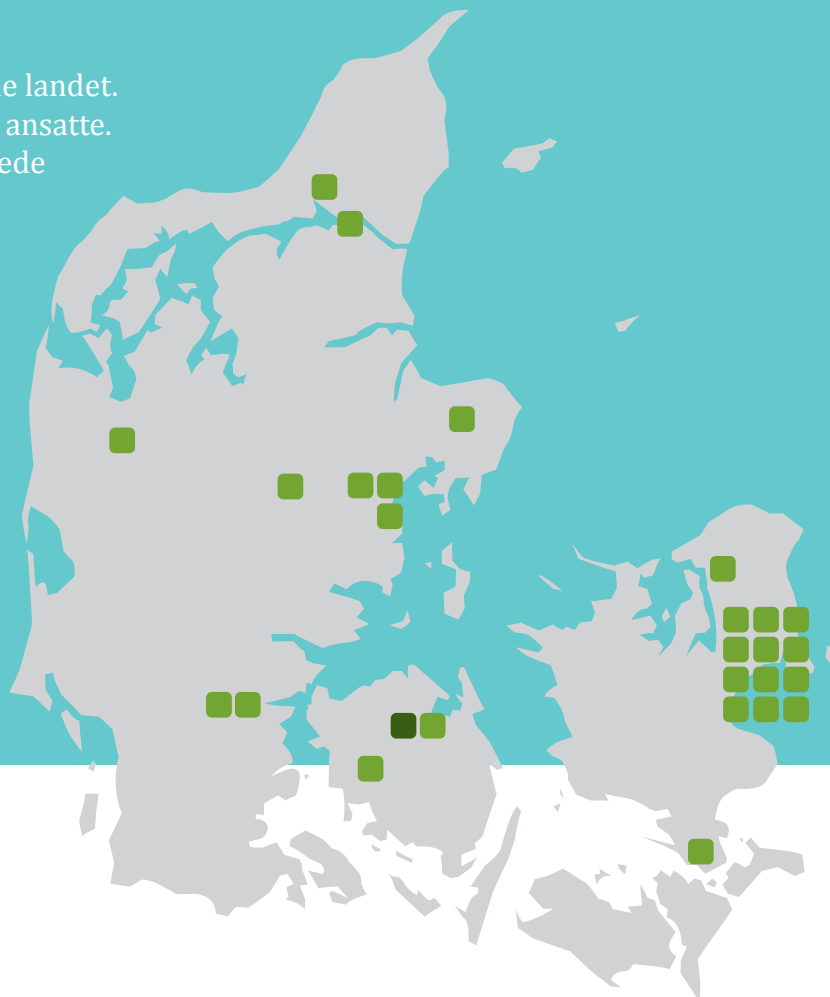

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND

Involverende og dokumenterede udviklingsforløb

- 27 selvstyrende afdelinger fordelt over hele landet.
- 300 specialiserede og fagligt velfunderede ansatte.
- Mere end 25 års erfaring med skræddersyede socialpædagogiske løsninger.

Læs mere på:
www.suf.dk

SUF MAGASINET

et gratis magasin med fokus på individuelle socialpædagogiske løsninger

SUF Magasinet giver dig et fagligt indblik i Den Sociale Udviklingsfonds arbejde. Vi sætter ord og billeder på de mennesker, der får gavn af vores skræddersyede løsninger. Og vi giver dig interviews og baggrund med de bedste eksperter inden for det socialpædagogiske område.

Send en mail med navn og adresse til magasin@suf.dk, så modtager du magasinet kvit og frit med posten.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND